

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Ivana Vojtková

**Analýza současného stavu sítě lékařských knihoven registrovaných
u Ministerstva zdravotnictví ČR**

Bakalářská práce

Praha 2008-07-31

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Anna Stöcklová

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze, 31. srpna 2008

podpis studenta

Identifikační záznam

VOJTKOVÁ, Ivana. *Analýza současného stavu sítě lékařských knihoven registrovaných u Ministerstva zdravotnictví ČR [Analysis of the present state of medical library network registered by Health Department of the Czech Republic]*. Praha, 2008-07-31. 87 s., 5 příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Anna Stöcklová.

Abstrakt

Tématem bakalářské práce jsou knihovny resortních organizací Ministerstva zdravotnictví ČR. Úvodní kapitola je věnována základnímu vymezení lékařských knihoven, jejich funkcím a druhům. Zde se také nachází podkapitola o Národní lékařské knihovně, která má v rámci všech lékařských knihoven zvláštní postavení. Další kapitola popisuje Koncepti lékařských knihoven na léta 2005-2010 a její současný stav. Třetí, nejobsáhlejší, část se skládá z průzkumu knihoven resortních organizací a jejich základního popisu. Závěrečné kapitoly obsahují hodnocení průzkumu a současného stavu knihoven.

Klíčová slova

lékařské knihovny, knihovny, zdravotnictví, medicína, knihovnické služby, resortní organizace, Ministerstvo zdravotnictví, fakultní knihovny, lékařské ústavy

Obsah:

Předmluva.....	9
<u>1 ÚVOD.....</u>	<u>11</u>
<u>1.1 VYMEZENÍ LÉKAŘSKÝCH KNIHOVEN A JEJICH FUNKCE.....</u>	<u>12</u>
<u>1.2 VEŘEJNÉ INFORMAČNÍ SLUŽBY VE ZDRAVOTNICTVÍ.....</u>	<u>13</u>
<u>1.3 ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ LÉKAŘSKÝCH KNIHOVEN A STATISTICKÉ ÚDAJE.....</u>	<u>14</u>
<u>1.4 NÁRODNÍ LÉKAŘSKÁ KNIHOVNA.....</u>	<u>16</u>
<u>2 KONCEPCE ROZVOJE LÉKAŘSKÝCH KNIHOVEN (2005-2010).....</u>	<u>18</u>
<u>2.1 CÍL KONCEPCE.....</u>	<u>18</u>
<u>2.1.1 PRVNÍ DÍLČÍ CÍL KONCEPCE.....</u>	<u>19</u>
<u>2.1.2 DRUHÝ DÍLČÍ CÍL KONCEPCE.....</u>	<u>19</u>
<u>2.1.3 TŘETÍ DÍLČÍ CÍL KONCEPCE.....</u>	<u>19</u>
<u>2.1.4 ČTVRTÝ DÍLČÍ CÍL KONCEPCE.....</u>	<u>20</u>
<u>2.1.5 PÁTÝ DÍLČÍ CÍL KONCEPCE.....</u>	<u>20</u>
<u>2.2 SHRUTÍ A ZHODNOCENÍ KONCEPCE.....</u>	<u>20</u>
<u>3 LÉKAŘSKÉ KNIHOVNY V RESORTU MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ.....</u>	<u>23</u>
<u>3.1 DRUHY LÉKAŘSKÝCH KNIHOVEN RESORTNÍCH ORGANIZACÍ.....</u>	<u>23</u>
<u>4 PRŮZKUM.....</u>	<u>25</u>
<u>4.1 PROGNOZA.....</u>	<u>27</u>
<u>4.2 ÚDAJE ZJIŠTĚNÉ O KNIHOVNÁCH Z PRŮZKUMU.....</u>	<u>28</u>
<u>4.2.1 FAKULTNÍ NEMOCNICE.....</u>	<u>28</u>
<u>4.2.1.1 Ústav vědeckých informací 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice (Praha).....</u>	<u>29</u>
<u>4.2.1.2 Samostatné oddělení knihovny Fakultní nemocnice Motol a Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy (Praha).....</u>	<u>30</u>
<u>4.2.1.3 Středisko vědeckých informací – knihovna Fakultní nemocnice Na Bulovce (Praha).....</u>	<u>32</u>
<u>4.2.1.4 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice a Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni.....</u>	<u>33</u>

4.2.1.5 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice Brno.....	34
4.2.1.6 Informační centrum Lékařské fakulty Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice Olomouc	34
4.2.1.7 Středisko vědeckých informací Fakultní nemocnice Královské Vinohrady (Praha).....	36
4.2.1.8 Lékařská knihovna Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice v Hradci Králové.....	37
4.2.1.9 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice U sv. Anny (Brno).....	38
4.2.1.10 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice s poliklinikou v Ostravě.....	39
4.2.2 NEMOCNICE.....	41
4.2.2.1 Referát odborných informací – Lékařská knihovna Nemocnice Na Homolce (Praha).....	41
4.2.3 OSTATNÍ LŮŽKOVÁ ZAŘÍZENÍ.....	42
4.2.3.1 Středisko informační a knihovnické služby Revmatologického ústavu (Praha).....	42
4.2.3.2 Vědecká lékařská knihovna Institutu klinické a experimentální medicíny (Praha).....	43
4.2.3.3 Odborná knihovna Centra kardiovaskulární a transplantační chirurgie (Brno).....	44
4.2.3.4 Středisko vědeckých informací Úrazové nemocnice (Brno).....	45
4.2.3.5 Středisko vědeckých lékařských informací Ústavu hematologie a krevní transfuze (Praha).....	47
4.2.3.6 Lékařská knihovna Ústavu pro péči o matku a dítě (Praha).....	48
4.2.3.7 Odborná knihovna Masarykova onkologického ústavu (Brno).....	49
4.2.4 ODBORNÉ LÉČEBNÉ ÚSTAVY.....	50
4.2.4.1 Informační středisko Psychiatrického centra (Praha).....	50
4.2.4.2 Odborná knihovna Psychiatrické léčebny (Praha).....	51
4.2.4.3 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Kosmonosy).....	52
4.2.4.4 Odborná knihovna Psychiatrické léčebny (Horní Beřkovice).....	53
4.2.4.5 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Brno).....	54
4.2.4.6 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Opava).....	56
4.2.4.7 Knihovna vědeckých lékařských informací Psychiatrické léčebny (Dobřany).....	57
4.2.4.8 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Havlíčkův Brod).....	57
4.2.4.9 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Šternberk).....	58
4.2.4.10 Ústavní knihovna Psychiatrické léčebny (Kroměříž).....	58
4.2.4.11 Knihovna Dětské psychiatrické léčebny (Opařany).....	59
4.2.4.12 Lékařská knihovna Léčebny tuberkulózy a respiračních nemocí (Mirošov, Janov).....	60
4.2.4.13 Lékařská knihovna Rehabilitačního ústavu (Kladruba).....	60
4.2.5 HYGIENICKÉ STANICE.....	61
4.2.5.1 Středisko vědeckých informací Státního zdravotního ústavu (Praha).....	61
4.2.5.2 Odborná knihovna Krajské hygienické stanice (Plzeň).....	62
4.2.5.3 Odborná knihovna Krajské hygienické stanice Středočeského kraje (Praha).....	63

<u>4.2.5.4 Odborná knihovna Zdravotního ústavu (Ostrava)</u>	<u>63</u>
<u>4.2.6 LÉČEBNÉ LÁZNĚ</u>	<u>64</u>
<u>4.2.6.1 Knihovna Státních léčebných lázní (Karlova Studánka)</u>	<u>64</u>
<u>4.2.6.2 Knihovna Státních léčebných lázní (Karviná-Hranice, Darkov)</u>	<u>65</u>
<u>4.2.7 OSTATNÍ ZAŘÍZENÍ</u>	<u>65</u>
<u>4.2.7.1 Knihovna Endokrinologického ústavu (Praha)</u>	<u>66</u>
<u>4.2.7.2 Vědecká knihovna Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (Praha)</u>	<u>67</u>
<u>4.2.7.3 Sředitisko vědeckých informací Státního ústavu pro kontrolu léčiv (Praha)</u>	<u>68</u>
<u>4.2.7.4 Specializovaná knihovna/Vědecké zdravotnické informace Národního centra ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (Brno)</u>	<u>69</u>
<u>4.2.7.5 Národní lékařská knihovna (Praha)</u>	<u>70</u>
<u>4.3 ZHODNOCENÍ PRŮZKUMU</u>	<u>70</u>
<u>5 ZÁVĚR</u>	<u>71</u>
<u>5.1 VLASTNÍ ZHODNOCENÍ STAVU KNIHOVEN</u>	<u>71</u>
<u>5.2 SHRUTÍ</u>	<u>74</u>
Seznam použité literatury.....	76
Přilohy.....	80

Předmluva

Tématem bakalářské práce jsou knihovny resortních organizací Ministerstva zdravotnictví ČR, jejich současný stav a Koncepce rozvoje lékařských knihoven na léta 2005-2010. Nárůst informací v oboru medicíny je velký a lékaři i ostatní zdravotnický personál by k nim měli mít neustálý přístup, a to především na svých pracovištích. Při řešení nějakého složitějšího lékařského problému by právě rychlý přístup k informacím mohl být rozhodující při záchraně života. Mým zájmem bylo zjistit, na jaké úrovni jsou naše lékařské knihovny a jestli jsou schopné poskytovat adekvátní, rychlé a moderní služby na co nejvyšší úrovni. Oficiální název práce je „Analýza současného stavu lékařských knihoven registrovaných u Ministerstva zdravotnictví ČR“. Po prostudování všech potřebných informací bych název upravila, přesnější titul by tedy zněl: „Analýza současného stavu lékařských knihoven organizací zřizovaných Ministerstvem zdravotnictví ČR“.

Cílem práce bylo poskytnout základní obraz o chodu a poskytovaných službách jednotlivých knihoven resortních organizací, a to především metodou průzkumu. Tento druh knihoven lze sice rozdělit do základních sedmi kategorií, ale každé toto pracoviště je svým způsobem ojedinelé a často se odlišuje od ostatních, i když spadá do stejného typu.

Největší část práce je věnována právě průzkumu a popisu informací, které jsem touto cestou získala. Průzkum probíhal formou dotazníku, který jsem rozesílala jednotlivým institucím elektronickou poštou. Pokud jsem neobdržela odpověď, snažila jsem se do jednotlivých knihoven telefonovat a znovu pokládat zkrácenou verzi otázek. Údaje knihoven, které se mi nepodařilo kontaktovat, jsem se snažila získat z jejich webových prezentací. Dále v práci popisuji Koncepci rozvoje lékařských knihoven (2005-2010), jejíž aktuální stav jsem zjišťovala hlavně prostřednictvím komunikace s jejími autorkami.

Za základní bibliografickou přípravu mi posloužil bibliografický soupis Knihovny ve zdravotnictví evidované u Ministerstva zdravotnictví ČR: bibliografický soupis [VOJTKOVÁ, 2007], vytvořený v rámci předmětu Bibliografické informační služby. V bakalářské práci jsem čerpala jak z monografií, tak z periodických publikací, ale hlavně z dostupných webových zdrojů. Základní informační přípravu jsem získala absolvováním semináře Informační prostředí ve zdravotnictví, který probíhal minulý rok (2007) v Ústí nad Labem. Největší terminologický problém vznikl při označení mnou zkoumaných

a popisovaných pracovišť, která zahrnují knihovny, informační střediska a ústavy vědeckých informací. V práci tedy nejčastěji používám jednotné označení – „knihovny“.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první části práce se zaměřuji na základní vymezení lékařských knihoven, jejich funkce a druhy. Sem jsem také zařadila kapitolu věnovanou Národní lékařské knihovně, jelikož má v rámci těchto institucí velmi specifické postavení. Další část se týká Koncepce rozvoje lékařských knihoven (2005-2010) jako hlavního programu, který je v současnosti jediným rozvojovým plánem zaměřeným na tento druh knihoven. Třetí a nejrozsáhlejší kapitola je věnována průzkumu knihoven resortních organizací a základnímu popisu jednotlivých knihoven dle informací zjištěných především touto cestou. Poslední částí je závěr, kde se snažím zhodnotit současný stav lékařských knihoven, nastítnit základní problémy, které se jich týkají, a zamyslet se nad způsoby zlepšení.

Celkový rozsah práce je 87 stran včetně pěti příloh. Citace, které užívám v textu, jsou zapisovány v hranatých závorkách dle prvního údaje záznamu a data vydání vycházející z normy ISO 690 a ISO 690-2. Záznamy jsou v Seznamu použité literatury řazeny abecedně. Práce také zahrnuje číslované tabulky a poznámky pod čarou, kde uvádím citaci zdroje, z něhož jsem převážně vycházela při zpracovávání konkrétní kapitoly.

Mé poděkování patří především všem vedoucím pracovníkům knihoven, kteří mi odpovídali na dotazník a popřípadě se mnou byli ochotni komunikovat i jiným způsobem a podávat mi dokreslující informace různého charakteru. Zvláštní dík pak také patří mé vedoucí bakalářské práce PhDr. Anně Stöcklové za její čas a ochotu sdělovat mi cenné rady a připomínky k práci.

1 Úvod¹

Pro každý obor je dnes důležité získávání, shromažďování, zpracovávání, uchovávání a zpřístupňování poznatků z dané oblasti a popřípadě příbuzných disciplín. Tuto úlohu nejčastěji plní odborné knihovny, resp. odborná informační střediska. Stejně je tomu i v oblasti medicíny. Zdravotní péče se dělí na primární, sekundární a terciární:

- primární
 - praktičtí lékaři
 - domácí péče
 - stomatologové
 - gynekologové
 - LSPP (lékařská služba první pomoci)
- sekundární
 - základní nemocniční péče
 - ambulantní specialisté
 - přednemocniční péče
- terciární
 - specializované nemocnice
 - lázně
 - odborné léčebné ústavy

Jelikož se medicína rychle vyvíjí a vznikají stále nové poznatky, je zapotřebí, aby všichni odborníci poskytující jakoukoli zdravotní péči měli dostupná pracoviště, která zpřístupňují informace, i z tohoto důvodu byla u nás v roce 1994 ustanovena síť národních lékařských knihoven.

Na základě usnesení vlády ČR č. 367 ze dne 29. 5. 1992 byl přijat Ministerstvem zdravotnictví (MZ ČR) a ostatními ústředními orgány úkol, který by měl napomoci rozvoji informačních služeb ve zdravotnictví. Nejprve byla provedena rozsáhlá transformace Odvětvového systému VTEI (Vědecké, technické a ekonomické informace). Většina

¹ Základní pramen k této kapitole: [Lékařské knihovny v České Republice, 1999]

zdravotnických knihoven a středisek vědeckých lékařských informací vznikla v průběhu 60. a 80. let minulého století. V roce 1989 jich bylo celkem 400 a pro naplnění úkolu Ministerstva zdravotnictví bylo potřeba posoudit jejich stav a schopnost plnění veřejných informačních služeb pro oblast zdravotnictví. Byl zpracován návrh systému účelových dotací pro prioritní projekty knihovnických služeb a také získána podpora v rámci Programu ministerstva financí č. 335140 Pořízení a technická obnova majetku národních lékařských knihoven na léta 1995-2004. Dotace zahrnovaly jak investiční prostředky, sloužící k nákupu knihovnické techniky a technologie, tak neinvestiční prostředky, které se využívají na nákup zdravotnické literatury.

Byla také posílena tzv. regionální střediska, tedy knihovny s lepším technickým i personálním vybavením v přímo řízených zdravotnických organizacích ve spádových zdravotnických územích. V roce 1999 pak vznikla konzultační skupina „Reglek“ – „Rozvoj regionálních center zdravotnických knihoven v ČR“ a byly stanoveny úkoly na podporu sdílení informačních zdrojů a interakce sítě, vzdělávání knihovníků a uživatelů, spolupráce při hodnocení projektů účelových dotací MZ ČR a rozvíjení mezinárodní spolupráce.

1.1 Vymezení lékařských knihoven a jejich funkce¹

Lékařské knihovny (ústavy vědeckých informací, informační střediska) tvoří soustavu veřejných informačních služeb ve zdravotnictví. Jsou zřizovány ve zdravotnických a vzdělávacích zařízeních. Získávají, zpracovávají, ukládají a zpřístupňují odborné zdravotnické informace, které vznikají v procesu poskytování lékařské péče, vědecké práce a dalšího vzdělávání. Téměř všechny se řídí Zákonem č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) a dalšími návaznými předpisy. Dle tohoto zákona jsou zdravotnické knihovny specializovanými knihovnami, příp. základními knihovnami se specializovaným knihovním fondem, podle § 13, resp. § 12 a jsou součástí systému knihoven.

¹ Základní pramen k této kapitole: [PESSROVÁ, 2004]

Základní funkce knihoven jsou určeny zákonem v § 4, který stanovuje v čem spočívají veřejné knihovnické a informační služby:

- „ve zpřístupňování knihovnických dokumentů z knihovního fondu knihovny nebo prostřednictvím meziknihovnických služeb z knihovního fondu jiné knihovny,
- v poskytování ústních bibliografických, referenčních a faktografických informací a rešerší,
- ve zprostředkování informací z vnějších informačních zdrojů, zejména informací ze statní správy a samosprávy,
- v umožnění přístupu k informacím na internetu, ke kterým má knihovna bezplatný přístup“ [Česko. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)].

1.2 Veřejné informační služby ve zdravotnictví¹

Hlavním posláním veřejných informačních služeb ve zdravotnictví (VISZ) je vytvoření vyspělého systému služeb pro zdravotnictví formou flexibilního přístupu ke specializovaným informačním zdrojům z libovolného pracoviště. Tím bude posílen rozvoj medicíny a především zakotvena zdravotní politika vedoucí k tomu, aby se mohl každý informovaně rozhodnout o vlastním zdraví. Tento systém by měl umožnit optimalizaci existující sítě knihovnicko-informačních pracovišť ve zdravotnictví bez ohledu na resortní příslušnost, umožňující koordinované poskytování knihovnicko-informačních služeb ve zdravotnictví pro odbornou i širokou veřejnost. Této optimalizace by se mělo dosahovat pomocí koordinovaného nákupu a sdílení informačních zdrojů pro zdravotnictví, digitalizováním informačních zdrojů, umožněním přístupu uživatelům k těmto zdrojům a jejich využívání bez vazby na místo a čas (medicínská virtuální knihovna) a umožněním spolupráce s ostatními informačními systémy ve zdravotnictví a s mezinárodními knihovnicko-informačními systémy.

¹ Základní pramen k této kapitole je: [PRESSROVÁ, 2004]

1.3 Základní rozdělení lékařských knihoven a statistické údaje¹

Lékařské knihovny lze rozdělit podle různých hledisek, tím základním je hledisko zřizovatele. Knihoven nebo informačních středisek v organizacích resortu zdravotnictví je (podle statistik z roku 2007) 42 a v ostatních resortech jich je 80.

Nejčastěji se uvádí v různých modifikacích následující dělení, jehož hlediskem je typ zařízení:

- fakultní nemocnice
- nemocnice
- ostatní lůžková zařízení
- odborné lékařské ústavy
- hygienické stanice
- léčebné lázně
- střední odborné školy

¹ Veškeré statistické údaje jsou čerpány ze statistické ročenky vydávané každoročně Národní lékařskou knihovnou – Statistické ukazatele knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok...[MUSIL, 2004-2008]. Výklad k jednotlivým ukazatelům:

Počet knihovních jednotek: uvádí se celkový stav knihovních jednotek všech druhů dokumentů (kromě elektronických zdrojů) zapsaných k 31. 12. vykazovaného roku v přírůstkových seznamech, zmenšený o počet knihovních jednotek zapsaných v seznamech úbytků.

Počet výpůjček: uvádí se součet všech zaregistrovaných půjčení každé knihovní jednotky individuálnímu nebo kolektivnímu uživateli prezenčně či absenčně.

Periodika: uvádí se součet titulů a jejich dalších exemplářů docházejících na vykazující pracoviště. 1 exemplář časopisu = 1 ucelený ročník jednoho titulu časopisu.

Zpracované rešerše: uvádí se počet rešerší zpracovaných na pracovišti.

Počet uživatelů: uvádí se počet uživatelů (fyzických i právnických osob), kteří si ve vykazovaném roce (do 31.12.) na evidovanou výpůjčku vypůjčili alespoň jednu knihovní jednotku nebo použili jiný druh informačních služeb vykazujícího pracoviště.

Úvazky KI – knihovnicko-informačních pracovníků: uvádí se součet všech pracovních úvazků odborných pracovníků vykazujícího pracoviště.

Výdaje na knihovní fond: uvádějí se skutečné výdaje v Kč na nákup odborných dokumentů a informačních nosičů ve vykazovaném roce (ke dni 31. 12.).

● ostatní zařízení

	Počet knihoven	Počet knihovních jednotek	Počet výpůjček	Periodika	Počet uživatelů	Výdaje na knihovní fond
Fakultní nemocnice	10	1 065 581	308 444	2 548	23 994	13 873 021
Nemocnice	66	484 526	282 037	5 246	21 968	12 041 189
Ostatní lůžková zařízení	7	76 390	33 695	576	3 444	8 054 896
Odborné lékařské ústavy	13	66 360	17 391	467	2 487	2 240 272
Hygienické stanice	4	113 928	37 248	631	1 647	4 006 846
Léčebné lázně	3	4 150	282	14	84	9 441
SOŠ	9	61 547	17 848	800	3 060	207 207
Ostatní zařízení	10	793 175	190 706	1 761	22 514	27 161 880
Celkem	122	2 665 657	887 651	12 043	79 198	67 594 752

Tabulka 1: Statistické údaje dle druhu zařízení v roce 2007

V neposlední řadě lze rozdělit knihovny podle krajů. Následující přehled ukazuje zastoupení těchto odborných pracovišť v jednotlivých krajích České republiky.

Hlavní město Praha.....22	Královéhradecký kraj.....7
Středočeský kraj.....15	Pardubický kraj.....5
Jihočeský kraj.....10	Vysočina.....9
Plzeňský kraj.....6	Jihomoravský kraj.....22
Karlovarský kraj.....3	Olomoucký kraj.....5
Ústecký kraj.....9	Zlínský kraj.....7
Liberecký kraj.....6	Moravskoslezský kraj.....17

1.4 Národní lékařská knihovna¹

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	365 237	375 778	387 735	395 276	403 693
Počet výpůjček	78 597	82 437	90 479	70 082	62 800
Periodika	1 116	1 190	1 183	868	870
Zpracované rešerše	2 865	4 706	2 427	2 393	2 695
Počet uživatelů	4 033	3 657	3 717	4 352	4 979
Úvazky KI pracovníků	67,5	69,3	73,9	71,13	74,22
Výdaje na knihovní fond	18 736 553	16 771 777	17 198 133	18 189 353	17 298 000

Tabulka 2: Statistické údaje Národní lékařské knihovny

Národní lékařská knihovna (NLK) je evidována podle zákona 257/2001 Sb. jako specializovaná knihovna. Charakteristiku její činnosti stanovuje Zřizovací listina a Statut Národní lékařské knihovny. NLK zajišťuje informační podporu rozvoje vědy a vzdělávání v oblasti medicíny a příbuzných oborů s povinností národní depozitní funkce. Vykonává koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti pro oblast zdravotnických informací. Je pověřena uchováváním úplného fondu české lékařské a zdravotnické literatury. Zpracovává a zpřístupňuje národní lékařskou bibliografii *Bibliographia Medica Čechoslovaca – BMČ*, vytváří souborný katalog zdravotnické literatury v ČR a vytváří českou verzi tezauru *Medical Subject Headings – MeSH*. Knihovna dále spravuje sbírky Zdravotnického muzea. V neposlední řadě knihovna rozvíjí spolupráci na národní i mezinárodní úrovni (individuální členství v *EAHILu – European Association of Health Information and Libraries = Evropské sdružení pro zdravotnické informace a knihovny*) a je Dokumentačním střediskem *WHO - World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)*.

Většina fondu knihovny je uložena ve skladech, jediný volný výběr mají pro nevázané časopisy z let 2006-2008. Jako největší knihovna pro zdravotnictví poskytuje veškeré základní a několik doplňkových služeb. Národní lékařská knihovna samozřejmě poskytuje výpůjční služby jak prezenční, tak absenční, meziknihovní výpůjční služby, mezinárodní meziknihovní výpůjční služby, reprografické a rešeršní služby. Pro uživatele, kteří mají uzavřenou registrační smlouvu se Státní technickou knihovnou, je k dispozici služba zasílání digitálních kopií (prostřednictvím Virtuální polytechnické knihovny). Pro

¹ [Národní lékařská knihovna. *Národní lékařská knihovna* [online]. Praha : Národní lékařská knihovna, 1996 [cit. 2008-07-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.nlk.cz/nlkcz/>>.]

registraci periodik vydávali každoročně Soupis zahraničních lékařských časopisů objednaných do ČR a SR v aktuálním roce a Soupis zahraničních lékařských časopisů docházejících do ČR a SR v roce předchozím. Pro registraci monografií vydávala NLK Novinky zahraniční literatury. Od roku 2005 jsou tyto informace dostupné na webových stránkách knihovny v kapitole Katalogy a databáze. K dispozici je také služba RIOS (Rychlá informační obsahová služba) – průběžné zasílání kopií obsahových stránek zahraničních časopisů docházejících do NLK. V rámci publikační činnosti knihovna vydává čtyři odborné referátové výběry (Anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicína, Urologie, Radiodiagnostika a Revmatologie) a Lékařskou knihovnu: časopis pro odborné knihovny ve zdravotnictví. V rámci vnější spolupráce knihovna poskytuje metodickou, konzultační, poradenskou činnost, školení, semináře a porady.

Knihovna ke zpracovávání a zpřístupňování informačních fondů používá integrovaný systém MEDVIK – Medicínská virtuální knihovna, který také umožňuje přístup k elektronickým informačním zdrojům dostupným online prostřednictvím Internetu, včetně vzdáleného přístupu koncových uživatelů v souladu s licenčními podmínkami producentů elektronických informačních zdrojů. Jedná se zejména o plné texty článků, elektronické časopisy, databáze, elektronické knihy a další online zdroje. Přístup k licencovaným zdrojům je umožněn pouze registrovaným čtenářům NLK s platným čtenářským průkazem. Neregistrovaní uživatelé mohou přistupovat pouze k volně přístupným zdrojům.

2 Koncepce rozvoje lékařských knihoven (2005-2010)¹

Lékařských knihoven se v současnosti podle webových stránek Ministerstva zdravotnictví netýká žádný rozvojový program v oblasti financování. Veškerá informační střediska a knihovny ve zdravotnictví mohou tedy využít pouze programů Ministerstva kultury (programy VISK – Veřejné informační služby knihoven) nebo Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, pokud jsou vypsány. Programem Ministerstva zdravotnictví je Koncepce rozvoje lékařských knihoven na období 2005-2010, jež byla vytvořena v návaznosti na Koncepci rozvoje knihoven ČR na období 2004-2010, která byla schválena vládou ČR. V rámci celé Koncepce je navrženo optimální financování pro plnění jednotlivých cílů. Finanční prostředky nejsou poskytovány pouze z Ministerstva zdravotnictví, ale jsou financovány i dalšími resorty, ve kterých se knihovny nacházejí. Koncepce je stále platná, její plnění se odvíjí od výše finančních prostředků, která je proměnlivá.

Koncepce je založená na kombinovaném přístupu pěti komponent a dvou vertikálních os, které prostupovaly celou Koncepcí. Pět komponent bylo tvořeno těmito jednotlivými body:

- rozvoj strategického řízení informačních zdrojů a znalostních metod
- přístup k tištěným zdrojům
- přístup k elektronickým zdrojům
- návaznost zdrojů, fondů a technologií
- dodávání informací pro vědu, výzkum a vzdělávání

Dvě vertikální osy jsou pak tvořeny:

- efektivitou/inovacemi
- mezinárodní spoluprací

2.1 Cíl Koncepce

Hlavním cílem celé koncepce je vytvoření kvalitního systému veřejných informačních služeb ve zdravotnictví, který by umožnil rovný přístup k publikovaným dokumentům a dalším informačním zdrojům na základě partnerství a spolupráce v rámci

¹ Základní pramen k této kapitole je: [PESSROVÁ, 2004]

národních a nadnárodních programů pro zdravotnictví. Tím se má dosáhnout co nejsnadnějšího přístupu k informacím z oboru medicíny pro všechny, kdo je potřebují a posílení rozvoje vědy, výzkumu a vzdělávání. V rámci Koncepce je dále vytyčeno pět dílčích cílů.

2.1.1 První dílčí cíl Koncepce

Prvním dílčím cílem je provést změny v současné síti VISZ (Veřejné informační služby ve zdravotnictví) v souladu s koncepcí systému zdravotní péče. V rámci toho se předpokládá zavedení efektivnějšího řízení sítě VISZ ve dvou úrovních: operativní řízení a koordinace financování – zřízení Komise při oboru vědy a vzdělávání MZ ČR a poradenství a strategické řízení – zřízení ústavní rady Národní lékařské knihovny. Tento dílčí cíl byl uzavřen již v roce 2005, protože doba realizace byla stanovena právě na tento jeden rok a zajistila ho Národní lékařská knihovna spolu s Ministerstvem zdravotnictví ČR.

2.1.2 Druhý dílčí cíl Koncepce

Tento cíl předpokládá realizaci přechodu zdravotnických knihoven na moderní pracoviště hybridního typu. Mělo se toho dosáhnout pomocí realizace inovací současného modelu „zdravotnické knihovny“ (hybridní knihovny), pomocí využívání zdrojů na sítích a služeb z online zdrojů. Doba realizace byla v tomto případě stanovena na období let 2005-2010 a o zajištění by se mělo postarat Ministerstvo Zdravotnictví ČR, Národní lékařská knihovna a jednotliví zřizovatelé knihoven.

2.1.3 Třetí dílčí cíl Koncepce

V rámci tohoto cíle měly knihovny za úkol zvýšit kvalitu tvorby a zpracování knihovnických fondů a informačních zdrojů. Mělo se vytvořit akviziční schéma fondu zdravotnické literatury pro pracoviště sítě VISZ, sloužící k odstranění nežádoucích duplicít nákupu, rozvíjet standardizované selekční nástroje s ohledem na mezinárodní kompatibilitu (MeSH, metoda „Konspekt“ aj.). Knihovny měly spolupracovat nejen při akvizici, ale i při zpracovávání fondů, dále měly využívat digitalizace pro uchování vzácných fondů a rozvíjet personální bibliografii a citační analýzu. Doba realizace byla i v tomto případě stanovena na léta 2005-2010 a o zajištění se mají postarat Ministerstvo zdravotnictví ČR, Národní lékařská knihovna a zřizovatelé knihoven.

2.1.4 Čtvrtý dílčí cíl Koncepce

Tímto cílem bylo zvýšit kvalitu poskytovaných služeb a jejich dostupnost pro zdravotnictví. Předpokládalo se využívání moderních elektronických integrovaných knihovních systémů, umožňujících rychlou a precizní evidenci rozmístění fondů, a přístup až do plných textů evidovaných dokumentů. V rámci tohoto cíle se mělo zefektivnit vyhledávání informací. Měl být vytvořen celonárodní oborový katalog periodik, který by umožňoval i přístup k plným textům. Dále měly být vytvořeny tématické brány na internetu, čímž se mělo dosáhnout efektivního vyhledávání elektronických zdrojů. V neposlední řadě se mělo využívat meziknihovních výpůjčních služeb moderního typu a tím také spolupráce s odborně zaměřenými institucemi. Tento cíl měl být splněn během dvou let – 2006 a 2007 a realizaci naplňovalo Ministerstvo zdravotnictví ČR, Národní lékařská knihovna a jednotliví zřizovatelé knihoven.

2.1.5 Pátý dílčí cíl Koncepce

Posledním stanoveným dílčím cílem bylo vytvoření infrastruktury pro kvalitní výběr pracovníků pro pracoviště VISZ, systému odborné přípravy a celoživotního vzdělávání. V rámci tohoto cíle měl být podpořen proces definování profesní kvalifikace, zavádění moderních technologií ICT (informační a komunikační technologie) a vytváření standardů kvality VISZ. Navrhovalo se zřídit Oddělení výzkumu a metodiky sítě VISZ v Národní lékařské knihovně. Měl být zpracován návrh náplně odborné přípravy a celoživotního vzdělávání pracovníků sítě, který měl být zároveň promítnut do návrhu výběrového řízení na obsazování vedoucích postů na jednotlivých pracovištích VISZ. O zajištění tohoto cíle se mají postarat Ministerstvo zdravotnictví ČR, Národní lékařská knihovna a zřizovatelé knihoven. Období stanovené pro splnění bylo 2005-2010.

2.2 Shrnutí a zhodnocení koncepce

Základními nástroji realizace Koncepce byly: programové projekty, účelové dotace MZ ČR, rozpočty zřizovatelů, účelové programy MK ČR, účelové programy MŠMT ČR (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky) a finance ze strukturálních fondů EU. Díky této Koncepci by tedy v roce 2010 měly být lékařské knihovny přetřansformovány na moderní informační pracoviště. V rámci koncepce byly navrženy optimální finanční nároky na státní rozpočet, ale skutečný objem dotací závisí na schváleném státním rozpočtu a na rozpočtu kapitoly resortu zdravotnictví.

Od počátku 90. let byl knihovnám každý rok poskytován finanční „Příspěvek na Vědecké lékařské informace“, který měl později pomoci naplnit druhý dílčí cíl (přechod na pracoviště hybridního typu), avšak objem tohoto příspěvku kolísal. Tento nedostatek financí byl nahrazen „Programem veřejných informačních služeb ve zdravotnictví“, jehož rozpočet je také proměnný.

Ze statistických údajů je vidět, že se výdaje na knihovní fond v lékařských knihovnách navýšily pouze v prvním roce fungování Koncepce. Ukazatele zobrazuje následující tabulka, kde jsou uvedeny hodnoty ze dvou let před Koncepcí a během tří let jejího plnění:

	Počet knihoven	Počet knihovních jednotek	Periodik a	Výdaje na knihovní fond
2003	149	2 850 314	18 065	80 672 632
2004	143	2 832 797	18 381	79 063 274
2005	140	2 749 790	13 983	80 312 486
2006	143	2 857 905	13 831	73 732 366
2007	122	2 665 657	12 043	67 594 752

Tabulka 3: Vývoj výdajů na knihovní fond, počtu knihovních jednotek a periodik

Čtvrtý cíl Koncepce se podařilo naplnit. Předpokládal mimo jiné zavedení elektronických integrovaných knihovních systémů. Většina knihoven již svůj fond pomocí automatizace zpracovává a u ostatních, těch nejmenších, je otázka, jestli je pro ně nákup systému výhodný. Problematická by v tomto případě byla nejen finanční stránka, ale i odborná znalost knihovnictví, jelikož v těchto malých odborných knihovnách jsou obvykle jako vedoucí zaměstnávání na částečný úvazek lidé ze zdravotnického personálu zřizovatelské organizace. Avšak takovéto malé knihovny a nejen ty, mohou zdarma využívat systému MEDVIK Národní lékařské knihovny, protože ta je držitelem ochranné známky systému i držitelem generální licence pro bezplatné šíření uživatelských licencí a práv užívání systému v oblasti zdravotnictví v celé ČR. Odborná znalost katalogizace pak také není nutně třeba. Jelikož v NLK je drtivá většina lékařské literatury zpracována, stačí do systému vložit pouze údaje o konkrétní jednotce. V rámci tohoto cíle měl být také vytvořen celonárodní oborový katalog periodik, který je budován a zpřístupňován také v systému MEDVIK.

Celá Koncepce je velice prospěšná a snaží se o zavedení moderních technologií do všech lékařských knihoven. Kdyby se její realizace naplnila, lékařské knihovny by se staly moderními a dobře pracujícími institucemi. Koncepce je závislá na výši finančních příspěvků jednotlivých resortů, které jsou v různě veliké. Její plnění je závislé také na finančních možnostech jednotlivých zřizovatelů knihoven. Kvůli nadčasovosti s největší pravděpodobností není možné, aby se cíle Koncepce naplnily ve všech knihovnách. Do budoucna je to tak možná velice dobrý základ, jakým způsobem modernizovat jednotlivá pracoviště.

3 Lékařské knihovny v resortu ministerstva zdravotnictví

3.1 Druhy lékařských knihoven resortních organizací

Knihoven organizací, které patří do resortu Ministerstva zdravotnictví ČR je podle posledních statistických údajů za rok 2007 42 (viz. příloha č. 1 – Adresář knihoven a informačních středisek v resortních organizacích v roce 2008). Jejich počet neustále kolísá, resp. se zmenšuje. V roce 1993 bylo těchto knihoven 116, v roce 2003 již jenom 44. Resortní knihovny jsou zastoupeny téměř ve všech krajích, s výjimkou tří – Karlovarského, Ústeckého a Pardubického. Počty jednotlivých ústavů v krajích také ukazuje následující přehled:

Hlavní město Praha.....17	Královéhradecký kraj.....1
Středočeský kraj.....2	Pardubický kraj.....0
Jihočeský kraj.....1	Vysočina.....1
Plzeňský kraj.....4	Jihomoravský kraj.....7
Karlovarský kraj.....0	Olomoucký.....2
Ústecký kraj.....0	Zlínský kraj.....1
Liberecký kraj.....1	Moravskoslezský kraj.....5

Knihovny resortních organizací MZ ČR jsou nejčastěji rozděleny do těchto sedmi skupin:

- fakultní nemocnice
- nemocnice
- ostatní lůžková zařízení
- odborné léčebné ústavy
- hygienické stanice
- léčebné lázně
- ostatní zařízení

Při porovnání třídění lékařských knihoven z kapitoly 1.3 je vidět, že v resortu MZ ČR není žádná střední zdravotnická škola. Následující tabulka uvádí základní statistické ukazatele jednotlivých druhů knihoven za poslední rok (2007).

	Počet knihoven	Počet knihovních jednotek	Počet výpůjček	Periodika	Počet uživatelů	Výdaje na knihovní fond
Fakultní nemocnice	10	1 065 581	308 444	2 548	23 994	13 873 021
Nemocnice	1	11 848	13 817	188	760	1 030 358
Ostatní lůžková zařízení	7	76 390	33 695	576	3 444	8 054 896
Odborné lékařské ústavy	13	66 360	17 391	467	2 487	2 240 272
Hygienické stanice	4	113 928	37 248	631	1 647	4 006 846
Léčebné lázně	2	3 574	151	11	56	5 905
Ostatní zařízení	5	454 266	84 998	1 220	13 307	20 411 040
Celkem	42	1 791 947	495 744	5 641	45 695	49 622 338

Tabulka 4: *Statistické ukazatele knihoven rezortních organizací*

Téměř všechny knihovny jsou registrovány u Ministerstva kultury ČR, kromě Odborné knihovny Psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích, Knihovny Dětské psychiatrické léčebny v Opařanech, Odborné knihovny Krajské hygienické stanice v Plzni, Krajské hygienické stanice Středočeského kraje v Praze, Zdravotního ústavu v Ostravě, obou knihoven léčebných lázní (Karlova Studánka, Darkov). Z toho vyplývá, že 35 knihoven resortních organizací má povinnost se řídit Knihovním zákonem č. 257/2001 Sb. a návaznými prováděcími předpisy, zbylých sedm musí svou činnost provádět v souladu s Obchodním zákoníkem.

4 Průzkum

Průzkum jsem prováděla pomocí dotazníku, který obsahoval celkem 14 otázek zaměřených na chod knihovny, služby a výše zmíněnou Koncepti. Jednotlivé otázky zněly:

1. Kolik činil rozpočet knihovny na rok 2007?
2. Kolik hodin týdně máte otevřeno?
3. Máte automatizovaný knihovnický systém? Jestliže ano, jaký?
4. Získává knihovna také nějaké elektronické zdroje? Jestliže ano, kolik?
5. Jakým způsobem máte fond zabezpečen proti poškození?
 - a. obaly
 - b. zabezpečení proti plísním a hmyzu
 - c. dodržování odpovídajících hodnot relativní vlhkosti (40-60 %) a teploty (16-21 °C)
 - d. řízení kvality vzduchu
 - e. dodržování adekvátních světelných podmínek (55 – 165 luxů)
 - f. jinak (jak)
6. Jakým způsobem máte fond zabezpečen proti krádežím?
 - a. kamery
 - b. detekční brány
 - c. jinak (jak)
7. Jaké služby jsou v knihovně poskytovány?
 - a. výpůjční prezenční
 - b. výpůjční absenční
 - c. reprografické
 - d. rešeršní
 - e. referenční

- f. překladatelsko-tlumočnické
- g. meziknihovní výpůjční služby
- h. mezinárodní meziknihovní výpůjční služby
- i. jiné (jaké)

8. Poskytujete služby elektronického zasílání dokumentů?

9. Zkuste popsat tři největší klady knihovny.

10. Zkuste popsat tři největší zápory knihovny.

Otázky týkající se Koncepce rozvoje lékařských knihoven (2005 – 2010):

11. Znáte tuto koncepci a využívali jste ji?

12. Druhý dílčí cíl Koncepce předpokládal realizaci přechodu zdravotnických knihoven na moderní pracoviště hybridního typu, pomocí využívání zdrojů na sítích a služeb z online zdrojů.

Myslíte si, že jste tento cíl alespoň částečně splnili (jestliže ano, jakým způsobem)?

13. V rámci třetího cíle měly knihovny za úkol zvýšit kvalitu tvorby a zpracování knihovních fondů a informačních zdrojů. Mělo se vytvořit akviziční schéma fondu zdravotnické literatury pro pracoviště sítě VISZ, sloužící k odstranění nežádoucích duplicit nákupu, rozvíjet standardizované selekční nástroje s ohledem na mezinárodní kompatibilitu (MeSH, metoda „Konspekt“ aj.). Knihovny měly spolupracovat nejen při akvizici, ale i při zpracovávání fondů, dále měly využívat digitalizace pro uchování vzácných fondů a rozvíjet personální bibliografii a citační analýzu.

Myslíte si, že jste od zavedení Koncepce zlepšili kvalitu zpracovávání fondů?

Spolupracovali jste, popř. spolupracujete při akvizici a katalogizaci s jinými knihovnami?

14. Posledním (pátým) stanoveným dílčím cílem bylo vytvoření infrastruktury pro kvalitní výběr pracovníků pro pracoviště VISZ, systému odborné přípravy a celoživotního vzdělávání. V rámci tohoto cíle měl být podpořen proces definování profesní kvalifikace, zavádění moderních technologií ICT a vytváření standardů kvality VISZ. Navrhovalo se zřídit Oddělení výzkumu

a metodiky sítě VISZ v Národní lékařské knihovně. Měl být zpracován návrh náplně odborné přípravy a celoživotního vzdělávání pracovníků sítě, který měl být zároveň promítnut do návrhu výběrového řízení na obsazování vedoucích postů na jednotlivých pracovištích VISZ.

Měli jste od roku 2005 do roku 2006 možnost absolvovat nějaké školení a zúčastnil se ho někdo?

4.1 Prognóza

Mým plánem bylo zjistit současný stav knihoven a také jak se od sebe jednotlivé druhy lékařských knihoven odlišují. Předpokládala jsem, že nejvyspělejšími knihovnami, které poskytují veškeré služby zmíněné v dotazníku, a to na vysoké odborné úrovni, budou Národní lékařská knihovna spolu s fakultními knihovnami. U nich jsem také očekávala alespoň částečnou ochranu knihovního fondu před poškozením a technologickou ochranu před krádežemi. Následovat je budou ostatní lůžková zařízení, ostatní zařízení (s výjimkou Národní lékařské knihovny) a nemocniční knihovna Na Homolce, zde jsem očekávala poskytování většiny služeb z dotazníku a jen minimální ochranu fondu. U odborných lékařských ústavů bylo mým předpokladem, že budou poskytovat služby na průměrné úrovni a služby jako překladatelsko-tlumočnické, mezinárodní meziknihovní výpůjční služby a elektronické dodávání dokumentů na těchto pracovištích dostupné nebudou. Fond v tomto případě dle mého očekávání nebude chráněn ani před poškozením ani před krádežemi. Hygienické stanice a léčebné lázně na tom budou, co do služeb nejhůře. Očekávala jsem, že budou poskytovat pouze základní služby a to především výpůjční. Ochrana fondu zde nebude žádná.

Koncepci rozvoje lékařských knihoven podle mě budou znát na každém pracovišti, ale s jejím využíváním to již bude horší. Neočekávala jsem, že během období jejího plnění by všechny knihovny zvládly vstřebat jednotlivé dílčí cíle a vytvořit si svůj plán k jejich realizaci.

V dotazníku je zařazena otázka na rozpočet knihoven, která bude dle mého názoru nejproblematictější. Spíše mě zajímalo, jestli někdo bude ochoten mi ji zodpovědět v plném rozsahu, tzn. nejen výdaje na knihovní fond, ale také celkové finanční náklady spojené s chodem knihovny.

4.2 Údaje zjištěné o knihovnách z průzkumu

V této kapitole jsou popsány informace zjištěné průzkumem. K dotvoření základního obrazu o jednotlivých knihovnách vždy začínám uvedením základních statistických ukazatelů za posledních pět let v přehledné tabulce. Z těchto údajů lze zjistit stabilitu či pohyblivost výdajů na knihovní fond. Dále se v nich odráží vývoj samotného fondu či odebíraných periodik (tyto údaje však nezahrnují elektronické zdroje). Prostřednictvím statistik může být také odvozen personální stav v knihovnách, tedy jestli v posledních letech propouštěli či přijímali nové zaměstnance. V neposlední řadě tyto údaje znázorňují zájem uživatelů, jejichž počet je také uváděn, o výpůjční a rešeršní služby knihoven.

4.2.1 Fakultní nemocnice

Fakultních nemocnic zřizovaných Ministerstvem zdravotnictví ČR je 11. Z nich deset má svou vlastní knihovnu. Všechny tyto knihovny jsou také registrované u Ministerstva kultury. Pět knihoven je specifických tím, že jsou společným pracovištěm pro nemocnici (zdravotnictví) a fakultu (školství), tím je také ovlivněno hlavně jejich financování. Statistické údaje takovýchto knihoven, které uvádím níže v práci, jsou údaje za integrovaná pracoviště.

Knihovny fakultních nemocnic, resp. jejich knihovní fondy patří mezi největší sbírky lékařské literatury u nás. Do kategorie fakultních nemocnic patří:

- Všeobecná fakultní nemocnice a 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy (Praha): Ústav vědeckých informací 1. LF UK, VFN (1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, Všeobecná fakultní nemocnice)
- Fakultní nemocnice Motol a 2. lékařská fakulta Univerzity Karlovy (Praha): Samostatné oddělení knihovny a Ústav vědeckých informací
- Fakultní nemocnice Na Bulovce (Praha): Středisko vědeckých informací – knihovna
- Fakultní nemocnice a Lékařská fakulta Univerzity Karlovy (Plzeň): Lékařská knihovna a Středisko vědeckých informací
- Fakultní nemocnice Brno: Lékařská knihovna
- Fakultní nemocnice a Lékařská fakulta Univerzity Palackého (Olomouc): Informační centrum LF UP a FN (Lékařská fakulta Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice)

- Fakultní nemocnice Královské Vinohrady (Praha): Středisko vědeckých informací
- Fakultní nemocnice a Lékařská fakulta Univerzity Karlovy (Hradec Králové): Lékařská knihovna LF UK a FN (Lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice)
- Fakultní nemocnice U sv. Anny (Brno): Lékařská knihovna
- Fakultní nemocnice s poliklinikou (Ostrava): Lékařská knihovna

4.2.1.1 Ústav vědeckých informací 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	408 678	399 438	392 456	377 140	375 651
Počet výpůjček	87 476	85 733	87 029	89 159	123 106
Periodika	339	343	299	303	272
Zpracované rešerše	2 882	5 559	2 809	3 425	2 354
Počet uživatelů	4 696	4 829	4 515	5 121	5 911
Úvazky KI pracovníků	23,2	20,3	20,5	19,6	18,8
Výdaje na knihovní fond	5 264 462	4 818 744	4 940 323	4 860 934	4 949 841

Tabulka 5: Statistické ukazatele Ústavu vědeckých informací 1. LF UK, VFN

Knihovna funguje jako společné pracoviště pro fakultu – 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy (školství) a nemocnici – Všeobecná fakultní nemocnice (zdravotnictví), proto nepracují s klasickým rozpočtem. Částka, kterou vynaložili na nákup knih za rok 2007 je 5 129 841 Kč a skládá se z rozpočtů jednotlivých ministerstev, grantů, výzkumných záměrů atd. Knihovna má týdně otevřeno 46 hodin a ke zpracovávání fondu používá systém Aleph (tak jako celá Univerzita Karlova). Ústav vědeckých informací 1. LF UK nabízí přístup k široké škále databází, plným textům časopisů a e-knihám. Umožňuje také vzdálený přístup, lze tedy využívat elektronické zdroje odkudkoli. Fond není žádným způsobem zabezpečen proti poškození, avšak proti krádežím využívají detekčních bran ve studovně.

Uživatelé mohou využívat různých služeb, výpůjčních prezenčních i absenčních, reprografických, rešeršních, referenčních, meziknihovních výpůjčních služeb a mezinárodních meziknihovních výpůjčních služeb. Knihovna poskytuje také v rámci licenčních omezení elektronické zasílání dokumentů.

Za tři největší klady knihovny považují solidně vybavený fond studijní literatury, výborné personální obsazení (příjemná pracovní atmosféra) a širokou nabídku

elektronických zdrojů (pro pracovníky a studenty na fakultě). Naopak tři největší zápory jsou dočasně uzavřená studovna, z prostorových důvodů není možný volný výběr a nedostatečné zabezpečení e-zdroji (pro pracovníky nemocnice).

Co se týče Koncepce, tak s ní byla knihovna obeznámena a využívala ji. Druhý dílčí cíl koncepce zaměřený na přechod knihoven na moderní pracoviště hybridního typu ústav splnil, ale spíše v poloze vysokoškolské knihovny. Třetím cílem bylo zlepšení kvality zpracování fondu a spolupracování při akvizici a katalogizaci s jinými knihovnami. Tento bod Koncepce se snažili také naplnit a to tak, že pracují v centrálním knihovnicko-informačním systému, kde dochází ke sdílení katalogizačních záznamů a akvizice je v mezích možností koordinována. Poslední (pátý) cíl byl zaměřen na další vzdělávání pracovníků. Knihovna průběžně navštěvuje semináře pořádané univerzitou, STK (Státní technická knihovna), NK ČR (Národní knihovna České republiky) a účastní se konferencí.

4.2.1.2 Samostatné oddělení knihovny Fakultní nemocnice Motol a Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	26 055	17 262	18 252	18 930	19 360
Počet výpůjček	26 863	27 683	23 780	22 827	21 810
Periodika	412	463	459	484	204
Zpracované rešerše	1 684	1 750	1 636	1 384	1 377
Počet uživatelů	2 172	2 265	2 822	3 051	3 308
Úvazky KI pracovníků	6,9	7,5	7,5	7,0	7,4
Výdaje na knihovní fond	2 812 192	2 369 591	3 049 908	2 656 976	1 084 734

Tabulka 6: *Statistické ukazatele Samostatného oddělení knihovny Fakultní nemocnice Motol a 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy*

Od této knihovny jsem nezískala odpověď na dotazník, jelikož se v době, kdy průzkum probíhal, stěhovali. Proto jsem k popsání základních údajů použila jejich webové stránky¹.

¹ [Univerzita Karlova. 2. lékařská fakulta. Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK. *Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK* [online]. Praha : Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK, [2007] [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.lf2.cuni.cz/onas/uvod.htm>>.]

Jedná se o integrované pracoviště – Ústav vědeckých informací – poskytující služby jak studentům 2. lékařské fakulty, tak zaměstnancům nemocnice Motol. Pro uživatele jsou služby k dispozici 33,5 hodin týdně, studovny jsou pak otevřeny o několik hodin déle. Knihovna ke zpracovávání fondu používá automatizovaný knihovnický systém Aleph. Uživatelům je k dispozici široká škála služeb. Samozřejmě jsou poskytovány výpůjční služby a to jak prezenční, tak absenční. Dále lze využívat meziknihovní i mezinárodní meziknihovní výpůjční služby. Bibliograficko-informační služby zahrnují: informace bibliografického a faktografického charakteru, poradenská služba – informace o katalozích, bázích, fondech a využívání knihovny, vyhotovení odborných rešerší z lékařských elektronických bibliografických databází, lokačně-informační služby – zajišťování a informace o dostupnosti fondů, přístup do bází dat i na síti, přístup na internet, konzultační služba a evidence a zpracování bibliografie pracovníků FN Motol. V rámci elektronických služeb lze využít zpřístupněných online elektronických informačních zdrojů a služeb nabízených prostřednictvím webu (elektronické žádanky o meziknihovní výpůjční službu v rámci ČR a elektronické žádanky na vyhotovení rešerše). Další služby poskytované touto knihovnou jsou reprografické, propagační služby, ale také elektronické dodávání dokumentů. Ústav vědeckých informací také získává řadu odborných elektronických zdrojů.

4.2.1.3 Středisko vědeckých informací – knihovna Fakultní nemocnice Na Bulovce (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	37 955	24 252	19 889	15 972	14 796
Počet výpůjček	6 671	4 744	3 890	2 800	3 601
Periodika	100	216	126	200	122
Zpracované rešerše	543	391	392	773	772
Počet uživatelů	1 084	753	797	1 540	862
Úvazky KI pracovníků	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Výdaje na knihovní fond	1 076 821	1 030 093	801 500	784 755	937 442

Tabulka 7: *Statistické ukazatele Střediska vědeckých informací – knihovny Fakultní nemocnice Na Bulovce*

Rozpočet této knihovny za rok 2007 činil 937 442 korun. Týdně má knihovna otevřeno 38 hodin a ke zpracování fondu používá knihovnický systém KP-Win. Pro uživatele je k dispozici šest databází (Springer Link, SciD = Science Direct, Wiley, EIFL = Electronic Information for Libraries – Direct, Kluwer, Web of Science). Knihovní fond nemají zabezpečen proti poškození. Z dotazníku vyplývá, že v oblasti lékařské literatury ztrácí fond na aktuálnosti, takže zabezpečení fondu proti poškození není pro ně prioritní. Odůvodňují to také tím, že jsou malá knihovna zaměřená na rešeršní a referenční služby. Co se týče zabezpečení fondu proti zcizení, knihovna má v plánu pořídit kameru. Prozatím mají ve volném výběru pouze 1 300 svazků, které spravuje pověřená pracovnice. Toto středisko vědeckých informací poskytuje výpůjční služby obou typů, reprografické, rešeršní, referenční, meziknihovní výpůjční služby a mezinárodní meziknihovní výpůjční služby. Knihovna dále provádí individuální školení lidí na elektronicko-informační zdroje, zpracovává citační indexy a RIV (Rejstřík informací o výsledcích). V budoucnu plánují poskytovat elektronické zasílání dokumentů. Překladatelsko – tlumočnické služby pouze zprostředkovávají.

Za tři největší klady knihovny považují, že jsou knihovnou hybridního typu, snadnou dostupnost pro zaměstnance a zpracovávání cílených průběžných rešerší CC - Current Contents. Za největší zápory naopak považují nedokončenou automatizaci (výpůjční protokol a čárový kód), omezené finanční možnosti a nedokonalé zabezpečení fondu.

Co se týče Koncepce rozvoje lékařských knihoven, tak o ní věděli a také ji rok využívali. Domnívají se, že druhý dílčí cíl Koncepce splnili a jsou hybridním pracovištěm, protože mají automatizovaný fond, využívají elektronické informační zdroje, integrovaný systém NLK MEDVIK a VPK (Virtuální polytechnická knihovna). Třetí cíl Koncepce předpokládající zkvalitnění zpracovávání fondu a spolupráci při akvizici a katalogizaci naplňovali tím, že nákup periodik konzultují s NLK, zpracovávají personální bibliografii a na vyžádání také citační analýzu. Poslední pátý cíl Koncepce také plnili a pracovníci se účastnili školení.

4.2.1.4 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice a Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	98 195	99 561	103 409	105 724	106 614
Počet výpůjček	19 574	19 593	19 621	20 920	12 250
Periodika	267	274	286	264	264
Zpracované rešerše	256	242	265	285	302
Počet uživatelů	2 536	2 627	2 693	2 850	3 400
Úvazky KI pracovníků	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Výdaje na knihovní fond	637 171	649 105	621 091	609 131	804 278

Tabulka 8: *Statistické ukazatele Lékařské knihovny Fakultní nemocnice a Střediska vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni*

Jelikož jsem z této knihovny neobdržela odpovědi na průzkum, k základnímu popisu jsem použila její webovou prezentaci¹.

Jde o integrované pracoviště Lékařské knihovny Fakultní nemocnice v Plzni a Střediska vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Pro zpracování fondů používají automatizovaný systém Aleph. V knihovně mají různé otevírací doby, půjčovna je pro studenty otevřena 23 hodin, pro ostatní 43 hodin týdně a studovna je pro všechny otevřena 35 hodin za týden. Zpřístupňovány jsou služby výpůjční – obojího typu, meziknihovní výpůjční i mezinárodní meziknihovní výpůjční služby, cirkulační a currentové služby, reprografické a jiné kopírovací služby (mikrofilmy, fotografické

¹ [Univerzita Karlova. Lékařská fakulta. Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni. *Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni* [online]. Plzeň : Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, Naposledy aktualizováno 8.7.2008 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/index.asp>>.]

produkce, xerokopie a jiné druhy kopií). Informační služby poskytované touto knihovnou zahrnují poradenskou službu (informace o katalogích, bázích, fondech a využívání knihovny), bibliograficko-informační službu (informace bibliografického a faktografického charakteru a sestavování rešerší), lokačně-informační službu (zjišťování a informace o dostupnosti fondů), přístup do bází dat lokálních i na síti, přístup na internet a konzultační službu. Dále jsou k dispozici elektronické, propagační a speciální služby. Knihovna také získává množství elektronických zdrojů.

4.2.1.5 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice Brno

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	24 780	22 544	23 562	23 665	24 299
Počet výpůjček	23 349	23 907	22 726	30 330	28 563
Periodika	151	142	151	172	166
Zpracované rešerše	176	121	132	148	114
Počet uživatelů	3 650	3 680	3 702	2 843	2 862
Úvazky KI pracovníků	5,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Výdaje na knihovní fond	1 690 814	1 454 474	2 524 314	1 736 525	972 766

Tabulka 9: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Fakultní nemocnice Brno

Knihovna je přístupná uživatelům 34 hodin týdně. Ke zpracovávání fondu používají knihovnicko-informační systém KP-Win. V prvním pololetí roku 2008 knihovna získávala osm elektronických zdrojů, v druhém pololetí jsou přístupné pouze čtyři. Fond není žádným způsobem zabezpečen proti poškození ani proti krádežím. Knihovna poskytuje veškeré základní služby, k dispozici však nejsou překladatelsko-tlumočnické, mezinárodní meziknihovní výpůjční služby a elektronické zaslání dokumentů.

Za tři největší klady knihovna považuje automatizovaný knihovní systém, s tím spojený elektronický katalog a volně přístupný fond. Naopak tři největší zápory jsou nedostatek skladových prostor, malý počet pracovníků a zastaralá počítačová technika.

S Konceptí rozvoje lékařských knihoven byli na tomto pracovišti seznámeni a dle jejich názoru se jim podařilo naplnit její cíle.

4.2.1.6 Informační centrum Lékařské fakulty Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice Olomouc

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	134 269	133 093	133 643	133 913	134 366

Počet výpůjček	15 619	16 560	17 828	15 827	17 262
Periodika	366	356	291	266	266
Zpracované rešerše	596	620	702	118	54
Počet uživatelů	2 915	2 815	3 046	3 225	2 884
Úvazky KI pracovníků	17,0	10,5	12,0	8,0	8,0
Výdaje na knihovní fond	3 800 000	3 950 000	3 756 921	2 395 451	1 044 739

Tabulka 10: *Statistické ukazatele Informačního centra Lékařské fakulty Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice Olomouc*

Informační centrum LF UP a FN Olomouc mi na průzkum neodpovědělo, pro vytvoření základního obrazu o této knihovně jsem tedy využila webových stránek¹ tohoto pracoviště.

Jedná se o integrované pracoviště Fakultní nemocnice v Olomouci a Lékařské fakulty Univerzity Palackého Olomouc. Otevírací doba je pro různé služby nejednotná, časopisecká studovna má otevřeno 29,5 hodin týdně, půjčovna lékařské literatury má otevírací dobu nastavenou na 30 hodin týdně, Šantavého sál – studovna s volným výběrem literatury (pouze prezenční výpůjčky) má otevřeno 50 hodin týdně a Moresovo studijní počítačové centrum má jednu část otevřenou 57,5 hodin týdně a druhá část má non-stop. Pro zpracovávání fondu využívají automatizovaného systému TINLIB, v současné době však přecházejí na systém ARL (Advanced Rapid Library). Knihovna se řídí řádem Knihovny Univerzity Palackého a dle tohoto řádu poskytuje výpůjční služby (prezenční i absenční) a meziknihovní výpůjční služby. Bibliograficko-informační služby zahrnují zpracování bibliografických soupisů, poskytování referenčních a konzultačních služeb o informačních zdrojích, přístup k soubornému katalogu knihovny, přístup k vybraným elektronickým informačním zdrojům ve studovnách, zpracovávání rešerší na zakázku a nabídka elektronického publikování studijních materiálů na základě písemné dohody s autorem. V neposlední řadě knihovna poskytuje reprografické a kopírovací služby, ale také elektronické dodávání dokumentů. Na žádost mohou v knihovně také vyhotovit bibliometrii – impakt faktor časopisů a citační analýzu autorů. Knihovna získává řadu elektronických zdrojů.

¹ [Univerzita Palackého. Lékařská fakulta. Informační středisko Lékařské fakulty. *Informační středisko Lékařské fakulty* [online]. Olomouc : Informační středisko Lékařské fakulty UP, [1997] [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.upol.cz/fakulty/lf/struktura/pracoviste/knihovna-lekarske-fakulty/>>.]

4.2.1.7 Středisko vědeckých informací Fakultní nemocnice Královské Vinohrady (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	1 655	1 988	2 199	2 610	3 005
Počet výpůjček	87	43	0	0	0
Periodika	211	95	429	428	124
Zpracované rešerše	24	23	5	6	0
Počet uživatelů	708	46	339	332	0
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	0,0	0,0	0,5
Výdaje na knihovní fond	0	0	99 915	90 356	127 828

Tabulka 11: *Statistické ukazatele Střediska vědeckých informací Fakultní nemocnice Královské Vinohrady*

Středisko vědeckých informací již nefunguje klasickým způsobem a tudíž neposkytují žádné služby. Dříve používali knihovnický systém KP-Win, ale ten jim již nefunguje, proto je nyní fond zpracován pouze v lístkovém katalogu. Knihovna by se snad v budoucnu mohla sloučit s 3. LF UK. O koncepci nevěděli, jelikož v době, kdy začala platit, toto středisko již nepracovalo.

4.2.1.8 Lékařská knihovna Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice v Hradci Králové

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	342 353	343 034	342 910	339 058	338 756
Počet výpůjček	65 453	66 221	66 315	67 628	63 849
Periodika	962	902	893	802	787
Zpracované rešerše	1 324	1 365	684	592	595
Počet uživatelů	2 858	2 863	2 868	2 520	2 531
Úvazky KI pracovníků	14,0	13,8	5,5	5,3	5,3
Výdaje na knihovní fond	2 706 228	2 544 764	2 700 592	975 601	1 144 871

Tabulka 12: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Hradci Králové

Vyplněný dotazník jsem od této knihovny neobdržela a telefonické spojení se mi nepodařilo, proto jsem čerpala z jejich webových stránek¹.

Tato knihovna je společným pracovištěm pro Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Hradci Králové a Fakultní nemocnici. Pro zpracovávání fondu využívají automatizovaného knihovnického systému Aleph. Otevírací doba je na jednotlivých odděleních různá, výpůjční oddělení má otevřeno 45 hodin týdně, učebnice se vydávají 35 hodin týdně, multimediální studovna je k dispozici 65 hodin týdně, studovna výukového centra 70 hodin týdně a obsluha studovny výukového centra je k dispozici 17,5 hodin v týdnu. Knihovna poskytuje veškeré základní služby, tj. výpůjční (prezenční, absenční), meziknihovní výpůjční, rešeršní a reprografické služby. Je také pověřena sběrem dat o publikační aktivitě pracovišť Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové a následným předáním dat do vládního Rejstříku informací o výsledcích státem podporovaného výzkumu a vývoje a bibliografie Univerzity Karlovy. Knihovna získává množství elektronických zdrojů a to i plnotextových.

¹ [Univerzita Karlova. Lékařská fakulta v Hradci Králové. Lékařská knihovna LF a FN. *Lékařská knihovna LF a FN* [online]. Hradec Králové : Lékařská knihovna LF a FN, c2007 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.lfhk.cuni.cz/article.asp?nArticleID=1785&nLanguageID=1>>.]

4.2.1.9 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice U sv. Anny (Brno)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	16 687	16 712	16 354	15 829	15 775
Počet výpůjček	17 317	17 044	15 987	13 314	14 549
Periodika	136	127	129	125	125
Zpracované rešerše	305	301	308	476	256
Počet uživatelů	1 501	1 377	1 619	1 429	1 351
Úvazky KI pracovníků	4,0	4,0	4,0	4,0	5,0
Výdaje na knihovní fond	966 462	921 082	1 156 926	1 147 333	945 241

Tabulka 13: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Fakultní nemocnice U sv. Anny

Oficiálně má Lékařská knihovna Fakultní nemocnice U sv. Anny otevřeno 30 hodin týdně, avšak pro zaměstnance 40 hodin. Svůj fond zpracovávají v knihovnickém systému KP-Win SQL. Knihovna zprostředkovává svým uživatelům přístup do čtyř placených elektronických databází. Fond je chráněn tím, že je uložen detašovaně po celém areálu v dílčích knihovnách, kde je umístěn ve vyhovujících podmínkách. Před zcizením je zabezpečen klasickým způsobem – zámky a skříňky v dílčích knihovnách. V tomto pracovišti je nabízena široká škála služeb – výpůjční prezenční, výpůjční absenční, reprografické, rešeršní (vysoce specializované), referenční, překladatelsko-tlumočnické, meziknihovní výpůjční služby, mezinárodní meziknihovní výpůjční služby, v souladu se zákonem (121/2000 Sb.) a v souladu s licenčními podmínkami nakladatelů poskytují služby elektronického zasílání dokumentů a také zpracovávají publikační činnost – RIV.

Za tři největší klady se v knihovně považuje rychlost a úplnost v zajištění požadavku k naprosté spokojenosti uživatele, velmi dobrá komunikace s uživateli, předpokládající u knihovníka/informačního pracovníka znalost odborné literatury a dostatečné zajištění odborných informací spolu s kvalitní a spolehlivou spoluprací v síti knihoven. Naopak tři největší zápory jsou nedostatek finančních prostředků na nákup odborných informací, detašované uložení fondu – umístění knihovny mimo střed areálu a zastaralé nevyhovující vybavení knihovny.

S Konceptí rozvoje lékařských knihoven byli na tomto pracovišti velmi dobře seznámeni a na jejím základě rozvíjeli spolupráci, vzdělávací metodiku, krajská centra atd. Dále mi v odpovědi na dotazník bylo napsáno toto: „Ráda bych vyzdvihla přínos věcné účelové dotace MZ ČR, která byla v „Koncepti rozvoje lékařských knihoven (2005-2010)“ v posledních letech vynakládána v rámci skupinové licence (pod vedením NLK Praha) za

účelem přístupu k elektronickým zdrojům. Tento způsob investování do lékařských informací považují za nesmírně efektivní, přínosný a za důležitý. Společným vynaložením finančních prostředků za tímto účelem se otvírala všem zúčastněným brána k obrovskému množství odborných lékařských informací, které jsou tak nutné pro odbornou úroveň lékařů a zdravotnického personálu. Přístup k těmto informacím poskytuje nám všem možnost využívat informace a transformovat je ve znalosti, což je nezbytným a důležitým faktorem odborné úrovně jednotlivců, odborných pracovišť i celých institucí. Byla to pro nás nenahraditelná investice. Finanční prostředky, které byly plošně vynaložené v rámci VISZ na elektronické zdroje, považují za celou dobu za jedny z nejlépe, nejúčelněji a nejefektivněji vynaložené investice do vzdělávání ve zdravotnictví.“

Na otázku, jestli si myslí, že naplnili druhý cíl Koncepce (přechod na hybridní pracoviště) jsem obdržela odpověď, že částečně ano, ale už nespécifikovali jakým způsobem. Co se týče třetího cíle, knihovna spolupracuje s jinými v rámci regionu i sítě VISZ a s NLK. Poslední cíl plnili a účastnili se školení v IPVZ (Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví) ve spolupráci s NLK.

4.2.1.10 Lékařská knihovna Fakultní nemocnice s poliklinikou v Ostravě

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	31 950	33 115	32 730	33 894	32 959
Počet výpůjček	54 652	59 556	54 903	28 886	23 454
Periodika	230	225	209	212	218
Zpracované rešerše	193	450	148	145	148
Počet uživatelů	2 251	2 402	2 583	817	885
Úvazky KI pracovníků	4,9	4,9	3,9	3,88	3,88
Výdaje na knihovní fond	1 082 836	1 203 723	1 012 703	1 170 151	1 861 281

Tabulka 14: *Statistické ukazatele Lékařské knihovny Fakultní nemocnice s poliklinikou v Ostravě*

Týdně mají v této knihovně otevřeno 35 hodin a pracují se systémem Clavius (SQL verze). Pro uživatele je k dispozici přístup do šesti placených databází (většinou konsorciální). Fond je uložen v odpovídajících prostorách a knihy nejsou obaleny. Jelikož v knihovně není klasický volný výběr, nemají fond speciálně zabezpečen proti krádežím. Služby, které tato lékařská knihovna poskytuje jsou: výpůjční prezenční, výpůjční absenční, reprografické, rešeršní, referenční, meziknihovní výpůjční služby, elektronické

zasílání dokumentů a miniškolení k práci s databázemi, jak pro jednotlivce, tak pro skupiny v rámci klinik. Překladatelsko-tlumočnické služby knihovna zajišťuje pro celou nemocnici externí firmou a mezinárodní meziknihovní služby zprostředkovává přes knihovny k tomu určené.

Za dva největší klady knihovna považuje dostupnost knihovny v rámci nemocnice, jak pro lékaře a sestry, tak také studenty, kteří u nich mají výuku a nebo praktikují a profesionalitu pracovníků. Třetí klad a ani tři zápory knihovny jsem se již nedozvěděla.

Koncepci rozvoje lékařských knihoven toto pracoviště znalo a pracovalo s ní. Co se týče otázky, jestli splnili cíl přechodu na hybridní pracoviště, mi bylo odpovězeno takto: „Naše knihovna má veškeré on-line zdroje (placené databáze) přístupné v rámci nemocniční informační sítě – pro práci s těmito databázemi provádíme miniškolení jak pro jednotlivce tak také skupinky na klinikách a odděleních. V rámci KS (knihovnický systém) a jeho on-line katalogu si mohou čtenáři přes Internet rezervovat či prodlužovat výpůjčky, jsou jim také přístupné informace o publikační činnosti našich zaměstnanců.“

Následovala otázka týkající se splnění třetího cíle a odpověď knihovny zněla: „Naše knihovna používá jak při akvizici tak také katalogizaci protokol Z 39.50, národní autority, tezaurus MeSH (je implementován v Claviu). V KS máme již zpracován celý knižní a asi 2/3 časopiseckého fondu. Dále zpracováváme publikační činnost našich zaměstnanců (od roku 1995). Spolupracujeme s NK Praha a NLK Praha na tvorbě souborného katalogu zahraničních knih a periodik (pravidelné hlášení – periodika 1× ročně, knihy 2× ročně přes FTP server). V rámci sítě jsme redukovali odběr zahraničních periodik již dříve. V letošním roce (2008) děláme opět průzkum využívání zahraničních periodik, protože jsme zaznamenali pokles zájmu o tištěnou formu, který se pravděpodobně odvíjí od možnosti přístupu do fulltextových časopisů v rámci placených databází. Po vyhodnocení této akce budeme zvažovat případnou další redukci odběru zahraničních periodik.“

Při plnění pátého cíle pracovníci knihovny navštěvovali školení pořádané IPVZ (Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví) a NCONZO (Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů) ve spolupráci s NLK. Tato školení byla pro lékařské knihovníky, ale na tomto pracovišti se také účastní školení v Moravskoslezské vědecké knihovně, které je zaměřeno obecně pro všechny typy knihoven.

4.2.2 Nemocnice

V resortu ministerstva zdravotnictví se nachází pouze jedno zařízení tohoto typu a to Nemocnice Na Homolce.

4.2.2.1 Referát odborných informací – Lékařská knihovna Nemocnice Na Homolce (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	19 451	15 105	14 539	11 833	11 848
Počet výpůjček	25 920	24 320	21 254	18 150	13 817
Periodika	213	216	208	207	188
Zpracované rešerše	211	203	232	257	238
Počet uživatelů	890	845	812	780	760
Úvazky KI pracovníků	9,0	4,0	4,0	4,0	5,0
Výdaje na knihovní fond	1 423 699	1 454 052	1 344 723	1 002 397	1 030 358

Tabulka 15: Statistické ukazatele Referátu odborných informací – Lékařské knihovny Nemocnice na Homolce

Z tohoto pracoviště se mi nepodařilo získat odpovědi na průzkum, proto jsem použila k popisu knihovny jejích webových stránek¹.

Tato knihovna má otevírací dobu 37,5 hodin týdně a nabízí širokou škálu služeb. Základní jsou knihovnické a referenční služby, které zahrnují přístup do elektronického katalogu KP-Win, informace o přírůstcích knihovního fondu, zjišťování a informace o dostupnosti informačních pramenů vlastních a v rámci obsahového zaměření i v ČR a zahraničí (on-line přístup do katalogů ostatních knihoven), soupis periodik, která docházejí do knihovny v běžném roce, a zprostředkovávání meziknihovní výpůjční služby a mezinárodní meziknihovní výpůjční služby. K dispozici jsou také rešeršní služby, což v rámci této knihovny znamená zpracování průběžných a retrospektivních rešerší v systémech ProQuest, EIFL Direct, Scince Direct, Springer Link a OVID. Dále lze využít reprografických služeb – zhotovování xerokopií z časopiseckého fondu nemocnice a překladatelské služby – překlady odborných textů, korespondence a jiných textů do světových jazyků a ze světových jazyků do češtiny pro celou nemocnici a jejich archivace. V rámci speciálních služeb knihovna nabízí počítačové zpracování prezentací v programu

¹ [Nemocnice Na Homolce. Lékařská knihovna. *Lékařská knihovna* [online]. Praha: Lékařská knihovna, naposledy aktualizováno 09.07.2008 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <http://www.homolka.cz/cz/lekarska_knihovna/>.]

PowerPoint, ukládání dat na diskety a CD ROM, zpracování podkladů pro výrobu posterů na barevné tiskárně, skenování fotografií, obrázků a diapositivů, doplňující dokumentace k přednáškové a publikační činnosti a správa databáze publikační činnosti zaměstnanců nemocnice. Z výpisu služeb vyplývá, že knihovna získává elektronické informační zdroje a to celkem od pěti producentů.

4.2.3 Ostatní lůžková zařízení

Do této kategorie spadá celkem sedm zařízení zřizovaných Ministerstvem zdravotnictví ČR:

- Revmatologický ústav (Praha): Středisko informační a knihovnické služby
- Institut klinické a experimentální medicíny (Praha): Vědecká lékařská knihovna
- Centrum kardiiovaskulární a transplantační chirurgie (Brno): Odborná knihovna
- Úrazová nemocnice (Brno): Středisko vědeckých informací
- Ústav hematologie a krevní transfuze (Praha): Středisko vědeckých lékařských informací
- Ústav pro péči o matku a dítě (Praha): Lékařská knihovna
- Masarykův onkologický ústav (Brno): Odborná knihovna

4.2.3.1 Středisko informační a knihovnické služby Revmatologického ústavu (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	3 619	3 701	3 699	3 763	3 737
Počet výpůjček	1 377	1 408	1 880	2 092	2 050
Periodika	66	66	68	70	67
Zpracované rešerše	12	15	37	52	48
Počet uživatelů	265	281	284	286	284
Úvazky KI pracovníků	2,0	2,3	2,2	2,2	2,2

Výdaje na knihovní fond	285 950	165 618	332 586	210 805	235 652
--------------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Tabulka 16: *Statistické ukazatele Střediska informační a knihovnické služby Revmatologického ústavu*

K popisu této knihovny jsem použila internetových stránek¹, jelikož mi neodpověděli na dotazník a telefonické spojení se mi také nepodařilo.

V roce 2006 tato knihovna využívala automatizovaný knihovnický systém Rapid Library [Lékařská knihovna, roč. 12, č. 4, 2007]. Knihovna poskytuje kompletní knihovnické služby – presenční i absenční výpůjčky časopisů i knih, z nichž mnohé jsou unikátní v ČR, dále rešeršní služby, meziknihovní i mezinárodní meziknihovní výpůjčky (oboustranně), xerokopie separátů pro vlastní i cizí zájemce, cirkulaci odborných unikátních revmatologických časopisů, a další. Knihovna také zpracovává (textově i graficky) podklady pro publikační činnost Revmatologického ústavu (vlastní publikace, např. Učební texty pro SZP – Společenství zdravotně postižených, vydávané vlastním nákladem, články do časopisů, postery, diapozitivy), formuláře pro pracovníky Revmatologického ústavu i pro pacienty. Formuláře i další materiály rovněž rozmnožuje.

4.2.3.2 Vědecká lékařská knihovna Institutu klinické a experimentální medicíny (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	67 550	68 387	34 568	35 026	35 580
Počet výpůjček	6 438	9 081	15 106	13 047	13 026
Periodika	319	355	341	352	222
Zpracované rešerše	159	197	167	171	188
Počet uživatelů	1 590	1 383	1 429	1 323	1 182
Úvazky KI pracovníků	8,8	9,3	9,3	8,7	9,25

¹ [Revmatologický ústav. *Revmatologický ústav* [online]. Praha : Revmatologický ústav, c2005 [cit. 2008-07-09]. Středisko informační a knihovnické služby. Dostupný z WWW: <<http://www.revma.cz/knihovna.htm>>.]

Výdaje na knihovní fond	3 571 696	3 567 978	2 865 217	3 352 279	3 362 844
--------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Tabulka 17: *Statistické ukazatele Vědecké lékařské knihovny Institutu klinické a experimentální medicíny*

Knihovna Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM) mi na průzkum neopověděla a proto jsem ji popsala z jejích webových stránek¹.

Fond má tato knihovna zpracovaný v integrovaném systému NLK MEDVIK a její služby jsou k dispozici 46,5 hodin týdně. Knihovna poskytuje prezenční i absenční výpůjční služby, bibliograficko-informační služby, referenční služby a také přístup na internet. Následují služby placené, a to meziknihovní výpůjční služba, skenování předloh, reprografické služby, rešeršní služby a elektronické zasílání dokumentů. Knihovna také získává řadu elektronických zdrojů, jak bibliografických, tak fulltextových.

4.2.3.3 Odborná knihovna Centra kardiovaskulární a transplantační chirurgie (Brno)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	999	1 031	1 045	1 060	1 091
Počet výpůjček	1 069	1 355	1 131	687	510
Periodika	18	18	20	17	26
Zpracované rešerše	9	10	4	3	0
Počet uživatelů	40	51	53	37	45
Úvazky KI pracovníků	0,5	0,5	0,5	0,0	0,5
Výdaje na knihovní fond	297 590	325 260	296 558	326 583	15 417

Tabulka 18: *Statistické ukazatele Odborné knihovny Centra kardiovaskulární a transplantační chirurgie*

Rozpočet knihovny na rok 2007 činil 15 417 Kč a mají pro uživatele otevřeno 40 hodin týdně. Svůj fond zpracovávají v automatizovaném knihovnickém systému KP-Win. Tato odborná knihovna nezískává žádné elektronické zdroje. Fond je proti poškození chráněn dodržováním adekvátních hodnot relativní vlhkosti, teploty a světelných podmínek, proti krádežím již fond zabezpečen není. Knihovna poskytuje výpůjční prezenční i absenční služby, reprografické, rešeršní, meziknihovní výpůjční služby a elektronické dodávání dokumentů.

¹ [Institut klinické a experimentální medicíny. *Institut klinické a experimentální medicíny* [online]. Praha : Institut klinické a experimentální medicíny, c2006 [cit. 2008-07-09]. Vědecká lékařská knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.ikem.cz/www?docid=1002752&hash=#>>.]

Za kladné hledisko je považována specializace knihovny na kardiologii, kardiochirurgii a transplantaci. Žádnou zápornou stránku nenacházejí.

Koncepci rozvoje lékařských knihoven na tomto pracovišti znali a pracovali s ní. Zaměstnanci knihovny si myslí, že splnili druhý dílčí cíl (přechod na pracoviště hybridního typu), a to tak, že měli od roku 2004 databáze od producentů OVID a ProQuest, ale také tím, že využívali zdravotnických serverů. Třetí dílčí cíl (zlepšení zpracovávání fondů a spolupráce) se jim naplnit nepodařilo. V rámci posledního cíle (celoživotní vzdělávání) absolvovali školení v rámci REGLEKu (Regionální lékařské knihovny).

4.2.3.4 Středisko vědeckých informací Úrazové nemocnice (Brno)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovnických jednotek	8 149	8 198	8 230	8 248	8 258
Počet výpůjček	4 952	4 518	4 212	4 105	3 824
Periodika	73	69	58	58	58
Zpracované rešerše	238	215	186	153	142
Počet uživatelů	517	492	348	322	298
Úvazky KI pracovníků	2,1	2,0	2,0	2,0	1,5
Výdaje na knihovní fond	409 884	403 815	232 233	355 000	204 000

Tabulka 19: Statistické ukazatele Střediska vědeckých informací Úrazové nemocnice

Jelikož se Úrazová nemocnice bude v nejbližší době rušit, vedoucí knihovny již nebyla ochotná odpovídat na dotazník. Chod knihovny, včetně rozpočtu je tímto faktem velmi ovlivněn. Prozatím není ani jasné, jestli se nemocnice a s ní její knihovna přidruží k nějaké jiné instituci. Pro základní obraz o knihovně a jejím chodu jsem tedy využila webových stránek¹.

Středisko vědeckých informací Úrazové nemocnice má pro uživatele otevřeno 37,5 hodin týdně a fond mají zpracován v automatizovaném knihovnické systému Kp-Sys. Knihovna poskytuje standardní a nadstandardní knihovnické služby všem zaměstnancům ústavu a široké lékařské veřejnosti. Do standardních služeb patří výpůjčky knih a časopisů, cirkulace periodik, meziknihovní výpůjční služba, mezinárodní meziknihovní výpůjční služba a pořizování xerokopií. Do nadstandardních služeb patří zpracovávání

¹ [Úrazová nemocnice v Brně. *Úrazová nemocnice v Brně* [online]. Brno : Úrazová nemocnice v Brně, c2006 [cit. 2008-07-09]. Knihovna : Středisko vědeckých informací ÚN. Dostupný z WWW: <<http://www.unbr.cz/article.asp?nArticleID=20&nDepartmentID=46&nLanguageID=1>>.]

rešerší z vlastních zdrojů a databázových center. Knihovna také získává elektronické informační zdroje.

4.2.3.5 Středisko vědeckých lékařských informací Ústavu hematologie a krevní transfuze (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	13 319	13 536	6 641	6 587	6 822
Počet výpůjček	9 522	9 220	9 100	8 900	8 400
Periodika	130	125	80	78	78
Zpracované rešerše	120	52	54	62	65
Počet uživatelů	629	610	615	602	605
Úvazky KI pracovníků	6,5	6,5	6,5	6,75	6,0
Výdaje na knihovní fond	2 194 384	2 207 000	2 230 247	2 322 274	2 670 160

Tabulka 20: *Statistické ukazatele Střediska vědeckých lékařských informací Ústavu hematologie a krevní transfuze*

Středisko vědeckých lékařských informací nezodpovědělo otázky z dotazníku a proto jsem základní obraz knihovny vytvořila z její webové prezentace¹.

Knihovna používá integrovaný knihovní systém MEDVIK. Středisko vědeckých lékařských informací poskytuje knihovnické (prezenční, absenční a meziknihovní výpůjční služby), bibliograficko-informační, rešeršní, grafické a reprografické služby klinickým, vědeckým i ostatním odborným pracovníkům ústavu a dalším uživatelům odborné zdravotnické veřejnosti v rámci ČR. Dále knihovna také poskytuje elektronické dodávání dokumentů. Knihovna získává pět licencovaných elektronických informačních zdrojů.

¹ [Ústav hematologie a krevní transfuze. *Ústav hematologie a krevní transfuze* [online]. Praha : Ústav hematologie a krevní transfuze, [naposledy aktualizováno 20. 02. 2008] [cit. 2008-07-09]. Středisko vědeckých lékařských informací. Dostupný z WWW: <<http://www.uhkt.cz/kontakty/svli>>.]

4.2.3.6 Lékařská knihovna Ústavu pro péči o matku a dítě (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	10 828	10 912	10 973	11 046	11 122
Počet výpůjček	5 400	4 700	4 320	3 982	3 658
Periodika	68	64	70	65	62
Zpracované rešerše	54	42	24	35	45
Počet uživatelů	351	340	345	337	328
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	481 254	712 167	87 875	541 694	623 000

Tabulka 21: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Ústavu pro péči o matku a dítě

V této knihovně jsem se setkala snad s největší neochotou. Proto se mi podařilo zjistit jen, že mají lístkový katalog a Koncepti znají, ale nijak ji nevyužili. Další informace o tomto pracovišti jsem získala z jejich internetové prezentace¹.

Převážná část fondu knihovny je volně přístupná, s výjimkou staršího fondu uloženého v depozitáři. Výpůjčky jsou prezenční u unikátních titulů a absenční u ostatních materiálů. Knihovna spolupracuje se sítí lékařských knihoven v celé ČR. Poskytuje údaje do celostátní evidence zahraniční literatury. Knihovna vyřizuje meziknihovní výpůjční službu, mezinárodní meziknihovní výpůjční službu a cirkulaci časopisů. Knihovna zajišťuje rešeršní služby - důležitým informačním zdrojem je přístup do plnotextových databází Science Direct, EIFL Direct a ProQuest, Wiley a dalších. V knihovně je vedena agenda publikační a přednáškové činnosti pracovníků ústavu, dále archiv vědeckých prací ústavních pracovníků. Mimo těchto služeb lékařská knihovna také zajišťuje půjčování a správu didaktické techniky a zajišťuje provoz a správu zaměstnanecké knihovny s beletrií.

¹ [Ústav pro péči o matku a dítě. *Ústav pro péči o matku a dítě = Institute for the care of mother and child* [online]. Praha : Ústav pro péči o matku a dítě, c2004 [cit. 2008-07-09]. Knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.upmd.cz/?lang=cz&category=1-5-102>>.]

4.2.3.7 Odborná knihovna Masarykova onkologického ústavu (Brno)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	7 934	9 551	9 249	9 533	9 780
Počet výpůjček	4 190	3 028	3 372	2 981	2 227
Periodika	54	57	58	60	63
Zpracované rešerše	298	498	497	520	514
Počet uživatelů	531	695	740	946	702
Úvazky KI pracovníků	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Výdaje na knihovní fond	775 445	719 616	903 109	1 046 304	943 823

Tabulka 22: Statistické ukazatele Odborné knihovny Masarykova onkologického ústavu

Rozpočet této odborné knihovny za rok 2007 činil asi 1,5 milionu Kč, kromě nákupu knih z grantů a z kont darů. Pro uživatele jsou služby k dispozici 30 hodin týdně a fond zpracovávají v automatizovaném knihovnicko informačním systému Kp-Win. Na tomto pracovišti získávají dva online elektronické zdroje – Clin-eguide a Evidence Matters a jeden zdroj na DVD nosiči – BMČ. Jelikož jsou zároveň pracovištěm Lékařské fakulty Masarykovy univerzity, používají také elektronické informační zdroje univerzitní. Knihy nemají obalené, ale poškození je zabraňováno tím, že je knihovna umístěna v nové klimatizované budově, kde mají okna na sever. Krádežím nebrání žádný systém, ale uživatelé jsou neustále pod dohledem knihovnic. Na tomto pracovišti jsou k dispozici veškeré základní služby, a to i elektronické dodávání dokumentů, kromě referenčních a překladatelsko-tlumočnických. Mezinárodní meziknihovní služby poskytují prostřednictvím Moravské zemské knihovny. V Odborné knihovně Masarykova onkologického ústavu také evidují publikační činnost zaměstnanců v Kp-Win.

Za největší klady v této knihovně považují to, že fond obsahuje téměř všechnu onkologickou literaturu vydanou v ČR i v zahraničí a příjemné prostředí. Záporně vnímají platy knihovnic, vzhledem k ústavnímu průměru jsou pouze šedesátiprocentní.

Koncepci rozvoje lékařských knihoven znali a využívali ji. V knihovně si myslí, že splnili přechod na hybridní typ pracoviště (druhý cíl) a to přesně těmi způsoby, které jsou popsány v koncepci. Třetí cíl (zkvalitnění zpracovávání fondů) byl na plnění obtížnější. Při akvizici časopisů s ostatními spolupracují, ale při akvizici knih to nejde, protože jsou knihovnou specializovanou na onkologii a mají většinou unikátní knihy. Při katalogizaci vytvářejí záznamy sami nebo je přejímají – British Library a Kongresová knihovna USA. Co se týče plnění pátého cíle (celoživotní vzdělávání) jsem obdržela tuto odpověď: „Jedna

pracovnice má VŠ, druhá studuje VŠ knihovnickou, školení se zúčastňujeme, pokud pro nás přináší něco nového – např. Moravská zemská knihovna Brno (nové informační zdroje v medicíně, tvorba www stránek), případně NLK Praha.“

4.2.4 Odborné léčebné ústavy

Těchto resortních léčebných ústavů je v České republice celkem třináct:

- Psychiatrické centrum (Praha): Informační středisko
- Psychiatrická léčebna (Praha): Odborná knihovna
- Psychiatrická léčebna (Kosmonosy): Lékařská knihovna
- Psychiatrická léčebna (Horní Beřkovice): Odborná knihovna
- Psychiatrická léčebna (Brno): Lékařská knihovna
- Psychiatrická léčebna (Opava): Lékařská knihovna
- Psychiatrická léčebna (Dobřany): Knihovna vědeckých lékařských informací
- Psychiatrická léčebna (Havlíčkův Brod): Lékařská knihovna
- Psychiatrická léčebna (Šternberk): Lékařská knihovna
- Psychiatrická léčebna (Kroměříž): Ústavní knihovna
- Dětská psychiatrická léčebna (Opařany): Knihovna
- Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí (Mirošov, Janov): Lékařská knihovna
- Rehabilitační ústav (Kladruby): Lékařská knihovna

4.2.4.1 Informační středisko Psychiatrického centra (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	7 218	7 303	7 497	7 575	7 702
Počet výpůjček	520	410	386	487	457
Periodika	44	44	48	49	38

Zpracované rešerše	3	4	5	0	0
Počet uživatelů	1 137	1 137	1 047	1 047	848
Úvazky KI pracovníků	4,9	4,9	5,2	5,15	5,0
Výdaje na knihovní fond	855 000	895 000	821 000	732 000	534 755

Tabulka 23: *Statistické ukazatele Informačního střediska Psychiatrického centra*

Knihovna má pro uživatele otevřeno 35 hodin týdně. Ke zpracovávání fondu používají systém OBD PRO a o čistě knihovnickém systému uvažují. Na otázku, jestli knihovna získává také nějaké elektronické zdroje mi odpověděli, že ano – bibliografické databáze, časopisy, jejich počty se různí, řádově jsou to jednotky. Publikace nejsou žádným způsobem zabezpečeny proti poškození ani proti krádežím, snad jen, že do fondu nepouštějí čtenáře. Pro uživatele knihovny jsou k dispozici tyto služby: výpůjční prezenční i absenční, reprografické, rešeršní, referenční, meziknihovní výpůjční, mezinárodní mezinahovní výpůjční služby (pouze zprostředkovaně), bibliografické, grafické, ediční a elektronické zasílání dokumentů, ale tuto službu poskytují spíše výjimečně.

Jako největší klady knihovny vnímají její polohu, zaměstnance a vstřícnost k uživatelům. Záporné hledisko tohoto informačního střediska je nedostatek peněz, jinak si vedoucí knihovny na nic jiného nestěžuje.

S Koncepcí rozvoje lékařských knihoven byli v tomto středisku obeznámeni. Druhý dílčí cíl předpokládal realizaci přechodu knihoven na moderní pracoviště hybridního typu, pomocí využívání zdrojů na sítích a služeb z online zdrojů. Vedoucí knihovny si myslí, že tento cíl naplnili právě širším využíváním dostupných zdrojů. Na otázky týkající se plnění třetího cíle – zlepšení kvality zpracování fondů a spolupráce při akvizici a katalogizaci jsem obdržela tuto odpověď: „Myslím, že v tomto bodě máme ještě rezervy, které se snažíme využít a posunout se dál. Možnosti spolupráce nejsou tak velké, jsme velmi specializovaná knihovna.“ V rámci plnění pátého cíle se účastnili odborného školení.

4.2.4.2 Odborná knihovna Psychiatrické léčebny (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	9 614	9 734	9 855	10 156	10 361
Počet výpůjček	1 780	1 693	2 673	2 736	2 846
Periodika	64	59	45	47	49

Zpracované rešerše	45	25	25	6	3
Počet uživatelů	390	385	360	385	370
Úvazky KI pracovníků	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Výdaje na knihovní fond	380 160	354 530	461 000	520 000	689 774

Tabulka 24: *Statistické ukazatele Odborné knihovny Psychiatrické léčebny v Praze*

Rozpočet knihovny není stanoven a výdaje na knihovní fond jsou uvedeny v tabulce výše. Pro uživatele jsou její služby k dispozici 28 hodin týdně. Pro zpracovávání fondu využívají automatizovaný knihovnický systém KP-Win SQL 1.0. Tato odborná knihovna nezískává žádné elektronické zdroje. Veškerý fond je proti poškození chráněn pouze používáním žaluzií k omezení UV záření a proti krádežím alarmem. Knihovna poskytuje výpůjční služby prezenční i absenční, rešeršní, referenční a meziknihovní výpůjční služby.

Tři největší klady jsou biblioterapie, pestrá nabídka periodik a snaha knihovny vyhovět požadavkům zaměstnanců Psychiatrické léčebny. Naopak tři největší zápory jsou nedostatečné prostory, omezené finanční možnosti a špatný stav budov.

S Konceptí rozvoje lékařských knihoven se na tomto pracovišti plně neseznámili a proto ji také nevyužívali.

4.2.4.3 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Kosmonosy)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	4 133	4 250	4 441	4 588	4 764
Počet výpůjček	1 342	1 511	1 439	1 318	1 334
Periodika	32	32	32	36	35
Zpracované rešerše	12	16	12	15	15
Počet uživatelů	140	159	153	141	146
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	76 017	69 224	116 698	111 197	127 380

Tabulka 25: *Statistické ukazatele Lékařské knihovny Psychiatrické léčebny Kosmonosy*

Jelikož jsem z lékařské knihovny Psychiatrické léčebny Kosmonosy neobdržela odpovědi na dotazník, její základní popis jsem čerpala z webových stránek¹ knihovny.

¹ [Psychiatrická léčebna Kosmonosy. *Psychiatrická léčebna Kosmonosy* [online]. Kosmonosy: Psychiatrická léčebna Kosmonosy, [200?] [cit. 2008-07-09]. Lékařská knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.plkosmonosy.cz/knihovna.html>>.]

Tato lékařská knihovna je orientována především uživatelsky, a proto je jejím hlavním účelem poskytování kvalitních informačních a knihovnických služeb lékařům, psychologům, zdravotním sestřám a ostatním zdravotnickým pracovníkům léčebny. Převážná část knihovního fondu je volně přístupná a informační materiály jsou dostupné formou prezenčních a absenčních výpůjček. Knihovna poskytuje své služby bezplatně a nejsou zavedeny ani poplatky z prodlení. V rámci konsorcií a národní licence je umožněno připojení k databázím EBSCO v rámci projektu EIFL Direct. Od roku 2000 jsou knihy zpracovávány v automatizovaném knihovnickém systému KP-Win. Plně je využíván modul katalogizace a katalog.

4.2.4.4 Odborná knihovna Psychiatrické léčebny (Horní Beřkovice)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	3 399	3 423	3 423	3 490	4 363
Počet výpůjček	257	99	103	147	123
Periodika	26	26	26	14	24
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	30	30	30	30	20
Úvazky KI pracovníků	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Výdaje na knihovní fond	20 394	21 400	5 900	28 000	64 000

Tabulka 26: *Statistické ukazatele Odborné knihovny Psychiatrické léčebny Horní Beřkovice*

Odbornou knihovnu Psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích vede již asi rok vrchní sestra, která má klasickou osmihodinovou pracovní dobu. Knihovna nemá stanoven oficiální čas, kdy je otevřena, ale pokud má někdo zájem o její služby, vyhledá vrchní sestru a ta mu knihovnu otevře. Fond nemají zpracovaný v automatizovaném systému, používají tedy jen lístkový katalog. Poskytovány jsou jen výpůjční služby (prezenční, absenční) a to pouze zaměstnancům léčebny. Elektronické zdroje tato knihovna žádné neodebírá. Fond není žádným způsobem zabezpečen proti poškození a krádežím. Jedinou ochranou je umístění v prosklených skříních. Jelikož se o tuto knihovnu vrchní sestra stará jen jeden rok, o Koncepti rozvoje nevěděla.

O této knihovně jsem měla možnost si popovídat i s její bývalou vedoucí, která do Horních Beřkovic pravidelně dojížděla, protože zároveň byla, a stále je, vedoucí Informačního střediska Psychiatrického centra v Praze. Od dob, kdy se starala i o knihovnu Psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích, se nic nezměnilo. Sdělila mi také, že

o knihovnu není příliš velký zájem, více než lékaři ji pravidelně navštěvovaly sestry. Výhodou v tomto období bylo, že když někdo potřeboval publikaci, která v knihovně nebyla, vedoucí ji mohla při své příští návštěvě dovést z Psychiatrického centra. Nevýhoda naopak byla v otevírací době, která byla jen půl dne v týdnu, i když vrchní sestra měla klíče a kdykoli někdo potřeboval využít výpůjčních služeb, otevřela mu a zapsala výpůjčku.

4.2.4.5 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Brno)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	4 029	4 031	4 098	4 110	4 164
Počet výpůjček	2 058	2 179	2 097	1 909	1 820
Periodika	33	32	34	34	32
Zpracované rešerše	5	9	8	6	3
Počet uživatelů	172	172	173	173	0
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	50 846	58 212	64 131	123 959	55 886

Tabulka 27: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Psychiatrické léčebny Brno

Rozpočet této knihovny včetně mezd činil 695 000 Kč. Oficiálně má knihovna týdně otevřeno 14 hodin, ale po domluvě je možné do knihovny jít i mimo stanovenou otevírací dobu. Fond je zpracováván v automatizovaném knihovnickém systému KP-Win. V rámci ročního předplatného získávají jeden plus jeden elektronický zdroj. Co se týče ochrany knihovního fondu, některá starší brožovaná vydání jsou balena. Několikrát do roka chodí do budovy deratizátor, pravidelně větrají a v zimě topí. Ochranné prostředky proti krádežím žádné nepoužívají, ale jak mi sami sdělili: „Nezaznamenali jsme dosud žádné krádeže, jednání se čtenářem/uživatelé je vždy adresné, v našich podmínkách stačí kontrola pohledem.“

Služby dostupné v této knihovně jsou výpůjční prezenční, výpůjční absenční, reprografické, rešeršní, meziknihovní výpůjční služby, mezinárodní meziknihovní výpůjční služby, bibliograficko-informační, cirkulace zahraničních časopisů, edukační a také elektronické zasílání dokumentů.

Za tři největší klady je v knihovně považováno:

1. knihovna disponuje uceleným souborem odborné literatury z oboru psychologie, psychiatrie a oborů souvisejících, tento fond byl budován dávno předtím, než zde začali pracovat profesionální knihovníci

2. knihovna má internetové připojení od roku 1998, má technické zázemí, které se v průběhu let zdokonaluje
3. knihovna pracuje od loňska v částečně zrekonstruovaných a rozšířených prostorách a její půjčovna je vybavena novým nábytkem

Naopak tři největší zápory jsou:

1. knihovna nemá samostatnou studovnu
2. sklad, který v nedávné době získali, nepřiléhá k půjčovně, je na opačném konci chodby; je-li během půjčovní doby požadován starší ročník časopisů, musí se buď zavřít půjčovna (s volným výběrem), nebo odkázat uživatele na později
3. knihovna je v blízkosti stravovacího prostoru

Co se týče otázek na Koncepti rozvoje lékařských knihoven, tak na tomto pracovišti s ní byli obeznámeni. K otázce plnění druhého cíle, zaměřeného na přechod knihoven na hybridní pracoviště si tato knihovna myslí, že jej naplnila. V odpovědi na tuto otázku bylo ještě napsáno: „Pracujeme s přispěním moderních informačních technologií. Využíváme bibliografické databáze BiblioMedica a Česká národní bibliografie, a to jak v oblasti poskytování informací a rešeršní činnosti, tak pro přebírání katalogizačních záznamů do lokálního elektronického katalogu v systému KP-Win. Ze zdrojů na sítích využíváme hlavně ty volně přístupné. Podporu digitalizace informačních zdrojů pro rozšíření možností jejich zpřístupnění jsme v praxi pojednali tak, že jsme své technické zázemí doplnili skenerem. S jeho pomocí jsme schopni poskytovat rychle a operativně meziknihovní výpůjční služby (MVS) a rozšířili jsme tím spektrum poskytovaných služeb o DDS (Document Delivery Service).“ Při katalogizaci a akvizici tato knihovna částečně spolupracuje (třetí cíl). V rámci plnění pátého cíle zaměstnanci tohoto odborného pracoviště měli možnost absolvovat školení.

4.2.4.6 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Opava)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	6 053	6 118	6 173	6 062	6 093
Počet výpůjček	420	610	770	930	870
Periodika	27	24	20	19	18
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	97	90	95	95	85
Úvazky KI pracovníků	0,7	0,7	0,8	0,75	0,7
Výdaje na knihovní fond	44 927	23 164	19 072	19 328	8 625

Tabulka 28: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Psychiatrické léčebny Opava

Tato lékařská knihovna nevyužívá žádného automatizovaného knihovnického systému a používají jen lístkový katalog. Pro uživatele jsou k dispozici pouze výpůjční

služby (prezenční, absenční), ale také meziknihovní výpůjční služby. Jejich šestitisícový fond není žádným způsobem chráněn proti poškození ani proti krádežím. Koncepce rozvoje lékařských knihoven v této instituci zůstala nevyužita a mají o ní jen malé povědomí.

4.2.4.7 Knihovna vědeckých lékařských informací Psychiatrické léčebny (Dobřany)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	6 667	6 751	5 759	5 882	6 012
Počet výpůjček	2 113	2 069	2 218	2 543	2 428
Periodika	76	67	71	44	105
Zpracované rešerše	3	2	0	0	0
Počet uživatelů	162	156	163	136	148
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	171 202	192 124	144 047	210 400	284 764

Tabulka 29: Statistické ukazatele Knihovny vědeckých lékařských informací Psychiatrické léčebny Dobřany

Tato knihovna se v současné době stěhuje. Poskytují jen základní knihovnické služby – výpůjční (prezenční, absenční) a meziknihovní výpůjční služby. Rešerše pouze zprostředkovávají. Získávají jeden elektronický zdroj a tím je BMČ. Ke zpracování fondu používají systém Biblios. O Koncepci rozvoje lékařských knihoven věděli, ale nevyužili ji.

4.2.4.8 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Havlíčkův Brod)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	5 546	5 587	5 645	5 686	5 744
Počet výpůjček	2 557	2 150	2 100	2 057	2 100
Periodika	30	29	31	32	32
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	110	113	107	110	120
Úvazky KI pracovníků	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Výdaje na knihovní fond	56 645	51 560	65 340	68 864	74 236

Tabulka 30: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Psychiatrické léčebny Havlíčkův Brod

Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny v Havlíčkově Brodě poskytuje výpůjční služby (prezenční, absenční), meziknihovní výpůjční služby a jen málokdy zpracovávají rešerše. Fond knihovny není nijak chráněn a jen malý počet knih je v obalech, ke

zpracovávání využívají lístkového katalogu. Nová vedoucí knihovny je ve funkci teprve dva roky a proto o Koncepti rozvoje lékařských knihoven nevěděla.

4.2.4.9 Lékařská knihovna Psychiatrické léčebny (Šternberk)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	2 739	2 963	2 986	3 000	815
Počet výpůjček	219	75	84	21	138
Periodika	27	26	24	23	24
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	238	23	33	11	42
Úvazky KI pracovníků	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Výdaje na knihovní fond	24 972	37 324	34 314	21 376	76 098

Tabulka 31: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Psychiatrické léčebny Šternberk

Tato lékařská knihovna poskytuje výpůjční služby (prezenční, absenční) i služby meziknihovní výpůjční, rešerše byly zrušeny. Knihovna je značně nevyužitá a to především kvůli otevírací době, která činí pouze hodinu týdně. Knihovní fond mají zpracovaný i v automatizovaném systému, ale vedoucí mi již nebyla schopna říci jeho název. Jelikož nastoupila v nedávné době, o Koncepti rozvoje lékařských knihoven nevěděla. Tato nová vedoucí knihovny zatím neprošla žádným odborným školením, i když si o něj přes ekonomické oddělení žádala, nebylo jí vyhověno.

4.2.4.10 Ústavní knihovna Psychiatrické léčebny (Kroměříž)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	9 993	10 073	10 176	10 260	10 322
Počet výpůjček	2 098	2 120	2 090	2 315	1 950
Periodika	51	48	47	59	48
Zpracované rešerše	77	68	53	62	49
Počet uživatelů	405	415	412	405	430
Úvazky KI pracovníků	0,9	0,9	0,9	0,87	0,87
Výdaje na knihovní fond	143 568	92 585	115 168	102 789	126 472

Tabulka 32: Statistické ukazatele Ústavní knihovny Psychiatrické léčebny Kroměříž

Rozpočet této knihovny za rok 2007 činil 150 000 Kč. Oficiálně mají otevřeno 2 hodiny denně, tedy 10 hodin týdně, ale neoficiálně celou pracovní dobu. Svůj fond zpracovávají v knihovnicko-informačním systému ISIS-Maks. Ústavní knihovna

Psychiatrické léčebny v Kroměříži nezískává žádné elektronické zdroje. Publikace nejsou zabezpečeny proti poškození ani proti krádežím.

Služby poskytované touto knihovnou jsou výpůjční prezenční, výpůjční absenční, reprografické, rešeršní, meziknihovní výpůjční i mezinárodní meziknihovní výpůjční služby. Elektronické zasílání dokumentů v této knihovně není k dispozici.

Za klady knihovny zde považují umístění v areálu lékařského zařízení, blízkost uživatelů, rychlou zpětnou vazbu a to, že jsou pro studenty jediní svého druhu v okolí. Záporné hledisko je nedostatek času na doplňkové činnosti knihovny (revize).

Koncepci rozvoje lékařských knihoven sice znali, ale nevyužívali ji, tedy nepřispěli žádným způsobem k plnění jednotlivých cílů. Co se týče odborných školení, možnosti měli a mají, ale vzhledem k nedostatku času se jich vedoucí knihovny neúčastnila.

4.2.4.11 Knihovna Dětské psychiatrické léčebny (Opařany)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	644	706	831	907	964
Počet výpůjček	236	341	439	487	467
Periodika	12	15	13	19	19
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	46	53	72	93	63
Úvazky KI pracovníků	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Výdaje na knihovní fond	32 140	27 855	124 591	38 826	43 723

Tabulka 33: *Statistické ukazatele Knihovny Dětské psychiatrické léčebny Opařany*

V této knihovně mi odmítli odpovídat na dotazník. Obdržela jsem pouze e-mailovou zprávu, že jsou malá odborná knihovna pro obor psychiatrie, psychologie a pedagogiky, mají přístup k internetu a poskytují meziknihovní služby.

4.2.4.12 Lékařská knihovna Léčebny tuberkulózy a respiračních nemocí (Mirošov, Janov)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	1 250	1 265	1 275	1 302	1 316
Počet výpůjček	1 810	1 868	2 010	1 970	2 005
Periodika	11	13	13	12	12
Zpracované rešerše	0	0	0	0	1
Počet uživatelů	49	44	47	49	50
Úvazky KI pracovníků	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Výdaje na knihovní fond	15 826	18 707	13 537	11 696	12 946

Tabulka 34: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Léčebny tuberkulózy a respiračních nemocí Mirošov, Janov

V lékařské knihovně Léčebny tuberkulózy a respiračních nemocí poskytují výpůjční služby obojího druhu, meziknihovní výpůjční služby, ale jen málo, a rešerše pouze zprostředkovávají. Knihovní fond zpracovávají v systému KP-Win, ale stále také používají lístkový katalog. Pevně stanovenou otevírací dobu nemají. Vedoucí knihovny se však snaží uživatelům, co se týče zpřístupnění služeb, maximálně vyhovět. Koncepti rozvoje lékařských knihoven znali, ale nijak ji nevyužívali.

4.2.4.13 Lékařská knihovna Rehabilitačního ústavu (Kladruba)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	3 622	3 627	3 680	3 706	3 740
Počet výpůjček	1 200	1 100	958	622	853
Periodika	31	31	31	31	31
Zpracované rešerše	10	15	8	9	8
Počet uživatelů	198	158	130	125	165
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	72 339	61 390	78 264	92 052	141 613

Tabulka 35: Statistické ukazatele Lékařské knihovny Rehabilitačního ústavu Kladruba

Jedná se o malou knihovnu, která poskytuje výpůjční (prezenční, absenční) a meziknihovní výpůjční služby, proto fond není žádným způsobem chráněn proti poškození či krádežím a je zpracován jen v lístkovém katalogu. Nová vedoucí knihovny má tuto činnost pouze jako doplňkovou a nemá odborné knihovnické vzdělání, i když v nejbližší době má naplánováno školení.

4.2.5 Hygienické stanice

Resortní hygienické stanice jsou čtyři:

- Státní zdravotní ústav (Praha): Středisko vědeckých informací
- Krajská hygienická stanice (Plzeň): Odborná knihovna
- Krajská hygienická stanice Středočeského kraje (Praha): Odborná knihovna
- Zdravotní ústav (Ostrava): Odborná knihovna

4.2.5.1 Středisko vědeckých informací Státního zdravotního ústavu (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	87 077	89 714	88 579	89 193	88 934
Počet výpůjček	31 642	34 242	30 265	28 368	32 925
Periodika	459	461	410	395	340
Zpracované rešerše	850	815	1 421	1 261	978
Počet uživatelů	1 033	1 015	906	898	952
Úvazky KI pracovníků	20,1	20,3	20,4	18,9	17,9
Výdaje na knihovní fond	5 585 877	4 430 603	4 967 053	3 373 930	3 357 569

Tabulka 36: Statistické ukazatele Střediska vědeckých informací Státního zdravotního ústavu

K popisu tohoto pracoviště jsem musela využít internetové prezentace¹, jelikož mi na dotazník nezaslali odpověď a telefonické spojení se mi také nepodařilo.

Tato knihovna používá pro zpracovávání fondu automatizovaný systém KP-Win a otevřeno mají 32,5 hodin týdně. K dispozici jsou prezenční, absenční a meziknihovní výpůjční služby, bibliograficko-informační, reprografické služby, zasílání obsahů zahraničních časopisů (RIOS), rešeršní služby, poskytování informací z monitoringu denního tisku, rešerše Current Contents, hlášení publikační činnosti a fotodokumentace pracovníků SZÚ (Státní zdravotní ústav). Knihovna má na starost ediční činnost a elektronické dodávání dokumentů. Uživatelé mohou také využít přístupu do řady elektronických informačních zdrojů.

¹ [Státní zdravotní ústav. *Státní zdravotní ústav* [online]. Praha : Státní zdravotní ústav, [2007][cit. 2008-07-10]. Knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.szu.cz/knihovna>>.]

4.2.5.2 Odborná knihovna Krajské hygienické stanice (Plzeň)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	9 105	9 153	9 250	9 348	9 523
Počet výpůjček	75	80	73	85	80
Periodika	81	81	81	81	81
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	86	85	75	75	75
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	0,0	0,1
Výdaje na knihovní fond	163 000	165 206	138 873	152 913	88 611

Tabulka 37: Statistické ukazatele Odborné knihovny Krajské hygienické stanice v Plzni

S otevírací dobou na tomto pracovišti vycházejí maximálně vstříc svým uživatelům a mají otevřeno dle jejich potřeb. Fond není zpracovaný v automatizovaném knihovnickém systému. Knihovna nezískává žádný elektronický zdroj. Svůj fond mají chráněn obaly, zabezpečují ho proti plísním a hmyzu a také dodržují odpovídající hodnoty relativní vlhkosti a teploty. Publikace jsou chráněny proti krádežím pouze uzamčením knihovny. Svým uživatelům poskytují výpůjční služby (prezenční, absenční), reprografické a meziknihovní výpůjční služby. Jiné druhy služeb nejsou v této odborné knihovně dostupné a také neposkytují elektronické zasílání dokumentů.

Za klady považují blízký kontakt s uživateli knihovny (převážně zaměstnanci Krajské hygienické stanice Plzeňského kraje) a pružné vyřizování požadavků. Žádné záporné hledisko knihovny mi nesdělili.

S Konceptí rozvoje lékařských knihoven sice byli obeznámeni, ale nevyžívali ji. I když měli možnost zúčastnit se odborného školení, tak ho neabsolvovali vzhledem k minimálnímu pracovnímu úvazku.

4.2.5.3 Odborná knihovna Krajské hygienické stanice Středočeského kraje (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	4 162	4 106	4 216	4 236	4 228
Počet výpůjček	153	94	147	138	118
Periodika	225	190	186	123	123
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	377	388	366	356	347
Úvazky KI pracovníků	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	273 028	247 652	195 222	189 000	145 000

Tabulka 38: *Statistické ukazatele odborné knihovny Krajské hygienické stanice Středočeského kraje*

V této odborné knihovně poskytují pouze výpůjční služby (prezenční, absenční), a to jen personálu Krajské hygienické stanice Středočeského kraje. Fond není žádným způsobem chráněn a k jeho zpracování využívají lístkového katalogu. Koncepti rozvoje lékařských knihoven znali, ale žádným způsobem tohoto programu nevyužili. Jako zajímavou poznámku bych uvedla, že mi při telefonickém kontaktování na ústředně tvrdili, že žádnou knihovnu nemají.

4.2.5.4 Odborná knihovna Zdravotního ústavu (Ostrava)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	10 892	10 989	11 021	11 161	11 243
Počet výpůjček	5 288	4 873	4 733	4 052	4 125
Periodika	103	103	95	94	87
Zpracované rešerše	99	35	42	65	12
Počet uživatelů	236	251	252	272	273
Úvazky KI pracovníků	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	553 840	559 346	516 905	444 156	415 666

Tabulka 39: *Statistické ukazatele Odborné knihovny Zdravotního ústavu v Ostravě*

Výdaje na knihovní fond v roce 2007 byly 415 666 Kč. Týdně mají otevřeno celkem 30 hodin a na katalogizaci používají systém Rapid Library Unimarc. Knihovna získává pouze jeden elektronický zdroj, a to BMČ. Fond je proti poškození zabezpečen pomocí dodržování odpovídajících hodnot relativní vlhkosti a teploty, proti krádežím je ochráněn tím, že nemají volný výběr. V knihovně jsou poskytovány veškeré základní

služby včetně elektronického dodávání dokumentů. Jedinými nedostupnými jsou zde překladatelsko-tlumočnické služby.

Ze největší klad považují spokojenost uživatelů, kdežto největší zápory jsou příruční knihovny a neochota lékařů poskytovat knihy dalším zájemcům.

Vedoucí knihovny sice neznala Koncepti rozvoje lékařských knihoven, ale i tak zde zaznamenali pokroky. Co se týče přechodu na hybridní pracoviště, domnívá se, že tento cíl splnili, protože „jsme měli konsorciální přístup do ProQuestu, OVIDu a nadále využíváme elektronické databázové zdroje, zajišťujeme elektronické kopie přes vpk.cz do 24 hodin. V rámci plnění třetího cíle (zkvalitnění zpracovávání fondů) knihovna posílá záznamy zahraniční literatury do NLK a Caslinu (Česká a Slovenská knihovní informační síť). Zúčastnit se školení (pátý cíl) měli v této knihovně možnost, ale nevyužili ji, jelikož „nebyl čas – tříleté školení na Slezské Univerzitě v Opavě“ (vedoucí knihovny v nedávné době dostudovala).

4.2.6 Léčebné lázně

V rámci této kategorie lékařských knihoven se jedná pouze o dvě resortní zařízení:

- Státní léčebné lázně (Karlova Studánka): Knihovna
- Státní léčebné lázně (Karviná-Hranice, Darkov): Knihovna

4.2.6.1 Knihovna Státních léčebných lázní (Karlova Studánka)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	1 486	1 493	1 494	1 505	1 505
Počet výpůjček	36	31	19	20	3
Periodika	16	17	15	12	11
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	15	10	10	11	10
Úvazky KI pracovníků	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výdaje na knihovní fond	14 519	10 627	7 260	7 538	5 905

Tabulka 40: *Statistické ukazatele Knihovny Státních léčebných lázní Karlova Studánka*

Tato knihovna poskytuje pouze výpůjční služby pro lázeňský personál. Vede ji lékař, který knihovnu převzal nedávno a je to pro něj samozřejmě jen doplňková činnost. Na knihovny tohoto druhu má negativní názor a zdají se mu zbytečné. Do budoucna plánuje redukci nakupovaného fondu, jelikož personál dle jeho zkušeností (nechal

zabalený nově došlý časopis na stole a dva týdny se ho nikdo nedotkl) o tento způsob samostudia nestojí a preferují další vzdělávání skrze konference, kterých se pravidelně účastní. Jelikož není „vedoucí“ této knihovny ve funkci dlouho, s koncepcí nebyl seznámen.

4.2.6.2 Knihovna Státních léčebných lázní (Karviná-Hranice, Darkov)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	2 024	2 032	2 056	2 069	2 069
Počet výpůjček	242	143	162	129	148
Periodika	0	0	0	0	0
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	39	41	48	42	46
Úvazky KI pracovníků	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Výdaje na knihovní fond	3 589	1 982	6 047	2 126	0

Tabulka 41: Statistické ukazatele Knihovny Státních léčebných lázní Darkov

I v této knihovně pracuje „neknihovník“, konkrétně ji řídí vedoucí sestra lázeňské organizace, a to pouze jako doplňkovou činnost. Poskytují zde výpůjční (prezenční, absenční) služby personálu lázní. Zde byli s koncepcí obeznámeni, ale tohoto programu žádným způsobem nevyužili.

4.2.7 Ostatní zařízení

Do této poslední kategorie spadá pět zařízení, a to včetně největší odborné lékařské knihovny u nás, tedy Národní lékařské knihovny. Jelikož se NLK svým postavením a funkcemi od ostatních knihoven značně odlišuje, údaje o ní jsou uvedeny již úvodní kapitole. Jednotlivé knihovny jsou:

- Endokrinologický ústav (Praha): Knihovna
- Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (Praha): Oddělení vědeckých informací
- Státní ústav pro kontrolu léčiv (Praha): Středisko vědeckých informací
- Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (Brno): Specializovaná knihovna/VZI (Vědecké zdravotnické informace)
- Národní lékařská knihovna (Praha)

4.2.7.1 Knihovna Endokrinologického ústavu (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	4 219	4 307	4 763	5 225	5 702
Počet výpůjček	2 156	1 912	1 722	2 231	1 190
Periodika	36	36	38	29	38
Zpracované rešerše	0	0	0	0	0
Počet uživatelů	795	622	412	387	221
Úvazky KI pracovníků	1,3	1,3	1,0	1,0	1,0
Výdaje na knihovní fond	536 057	548 641	753 143	614 441	611 533

Tabulka 42: Statistické ukazatele Knihovny Endokrinologického ústavu

Knihovna má otevřeno 40 hodin týdně. Ke zpracovávání fondu používají knihovnický systém KP-Sys. Uživatelé mohou využívat jen volně dostupných elektronických zdrojů, ale žádný placený přístup nemají. V knihovně jsou poskytovány základní služby a také elektronické dodávání dokumentů, ale již se mi nepodařilo zjistit, jaké konkrétní služby jsou k dispozici.

Za tři největší klady vedoucí knihovny považuje, že má prostředky na nákup, o které si řekne. Další výhoda je, že knihovna jako jediná v České republice pravidelně odebírá čtyři až pět odborných časopisů. Poslední klad je ochota, kterou mohu potvrdit. Za největší zápor vedoucí knihovny uvedla, že knihovna dříve měla samostatné prostory, ale nyní sídlí v zasedací místnosti. Jestliže tedy probíhá nějaká schůze, knihovna se musí uzavřít. S koncepcí zde byli obeznámeni, ale nevyužívali ji.

V celém Endokrinologickém ústavu mají nyní složitou situaci, jelikož si nejsou jisti jestli budou i nadále fungovat. Kvůli šetření vládních peněz je možné, že budou v nejbližší budoucnosti zrušeni. Tento fakt samozřejmě negativně ovlivňuje i knihovnu.

4.2.7.2 Vědecká knihovna Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	19 340	19 796	20 304	24 003	23 426
Počet výpůjček	13 659	11 138	12 844	12 701	13 309
Periodika	229	207	201	222	128
Zpracované rešerše	434	445	336	429	396
Počet uživatelů	6 390	8 854	8 468	5 016	3 689
Úvazky KI pracovníků	8,7	9,0	8,5	9,0	6,0
Výdaje na knihovní fond	2 068 177	2 430 914	2 232 377	2 569 309	1 242 192

Tabulka 43: Statistické ukazatele Oddělení vědeckých informací Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví

Celkový rozpočet na rok 2007 byl 2 652 570,31 Kč (z toho na knihovní fond bylo vynaloženo 975 350,70 Kč, na elektronické informační zdroje 266 841,60, na automatizaci 264 180 Kč, na mzdový fond 1 123 988 Kč a na jiné výdaje 22 210,01 Kč). Knihovna má otevřeno 46,5 hodin týdně a na zpracování fondu používají automatizovaný knihovnický systém Advanced Rapid Library od firmy Cosmotron. Získává pět online elektronických informačních zdrojů a 2 offline na DVD nosičích. Fond je chráněn před poškozením dodržováním odpovídajících hodnot relativní vlhkosti a teploty a také dodržováním adekvátních světelných podmínek. Před krádežemi jsou publikace chráněny pomocí uzavřeného přístupu do fondu. Knihovna poskytuje kromě překladatelsko-tlumočnických všechny základní druhy služeb a to i elektronické dodávání dokumentů. Mezinárodní výpůjční služby poskytují zprostředkovaně přes NLK a NKP (Národní knihovna Praha). Kromě základních služeb jsou ještě pro uživatele k dispozici: cirkulace časopisů, e-cirkulace, DDS, bibliografické-informační služby, přístup k internetu, prodej odborné literatury, skenování, tisk a prodej nosičů.

Za tři největší klady knihovny její vedoucí považuje flexibilitu a rozsah služeb, profil a unikátnost knihovního fondu a využívání moderních ICT. Tři největší zápory jsou krátká otevírací doba, nedostatek finančních prostředků na rozšiřování nákupu odborných dokumentů a to, že spousta unikátních dokumentů je v deponovaných knihovnách na pracovištích IPVZ.

Koncepci rozvoje lékařských knihoven znají a využívali ji. Na otázku druhého cíle (přechod na hybridní pracoviště) jsem obdržela tuto odpověď: „V roce 2005 byl pořízen

knihovnicko-informační systém Advanced Rapid Library (ARL) z finančních prostředků Ministerstva zdravotnictví ČR. V rámci nákupu nového knihovnicko-informačního systému Advanced Rapid Library byl uveden do provozu knihovní portál MedPort dostupný na <http://www.medport.ipvz.cz> Prostřednictvím portálu MedPort je nabízen jednoduchý a pohodlný přístup k interním i externím elektronickým informačním zdrojům z jednotného rozhraní. Co se týče splnění třetího cíle (zkvalitnění zpracovávání fondů) si myslí, že ho naplnili a to nejen díky novému knihovnicko-informačnímu systému ARL, ale také implementací tezauru MeSH, který získali zdarma od NLK. Při akvizici a katalogizaci využívají protokolu Z 39.50. Pátý cíl Koncepce byl na tomto pracovišti také naplňován, jelikož se zde účastnili školení.

4.2.7.3 Středisko vědeckých informací Státního ústavu pro kontrolu léčiv (Praha)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	3 395	3 590	3 590	2 884	3 040
Počet výpůjček	0	0	200	177	132
Periodika	54	84	84	49	60
Zpracované rešerše	0	0	0	177	197
Počet uživatelů	500	0	280	0	294
Úvazky KI pracovníků	2,9	2,0	2,0	2,5	2,0
Výdaje na knihovní fond	0	0	600 000	277 000	1 075 960

Tabulka 44: *Statistické ukazatele Střediska vědeckých informací Státního ústavu pro kontrolu léčiv*

Tato knihovna má otevřeno 40 hodin týdně. Knihovní fond mají zpracovaný v systému MEDVIK. Elektronické zdroje, které získávají jsou: Micromedex, Dialog, Datastar, Evropský lékopis, US Lékopis, Evidence based medicine, ProQuest Medical Library. Fond není žádným způsobem zabezpečen proti poškození, ale proti krádežím mají detekční brány – vstup do budovy SÚKL (Státní ústav pro kontrolu léčiv), knihovna je její součástí a je spíše „podnikovou“ knihovnou. V tomto středisku jsou poskytovány všechny základní druhy služeb a dokonce i výjimečně elektronické zasílání dokumentů. Jediné, co není v této knihovně dostupné, je mezinárodní meziknihovní výpůjční služba.

Jako dva největší klady knihovny popsali rychlou komunikaci s odbornými úseky SÚKL, spojení knihovny a informačního a tiskového oddělení. Jako největší zápor vidí

nezpracovaný fond, dlouhá léta se nepoužíval automatizovaný knihovnický systém, knihovna „stála na jednom místě“.

Otázky týkající se Koncepce rozvoje lékařských knihoven mi nezodpověděli, jelikož nikdo ze současných zaměstnanců tiskového a informačního oddělení v SÚKL v době jejího zavedení nepracoval.

4.2.7.4 Specializovaná knihovna/Vědecké zdravotnické informace Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (Brno)

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet knihovních jednotek	16 867	17 345	17 984	18 439	18 405
Počet výpůjček	6 272	5 849	6 854	7 973	7 567
Periodika	123	123	124	86	124
Zpracované rešerše	371	364	234	265	247
Počet uživatelů	3 816	3 558	4 799	4 024	4 124
Úvazky KI pracovníků	7,0	5,7	5,7	5,7	5,7
Výdaje na knihovní fond	402 000	322 163	315 904	204 375	183 355

Tabulka 45: *Statistické ukazatele Specializované knihovny/VZI Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů*

Knihovna má otevřeno 42,5 hodin týdně a ke zpracovávání fondu používají systém Relief II. Elektronické zdroje, které získávají, jsou OVID Medline a BMČ. Knihovna má částečně obalený fond, který je strážěn elektronickým systémem v rámci celé budovy Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. Pro uživatele jsou k dispozici všechny služby vyjmenované v dotazníku, kromě mezinárodní meziknihovní výpůjční. Dokonce poskytují elektronické dodávání dokumentů a podílí se na výuce internetu, práce s PC a jazyků.

Za tři největší klady považují profilovaný fond specializovaný na nelékařské profese pracující ve zdravotnictví, odebírání patnácti unikátních ošetřovatelských časopisů v ČR a tvorbu unikátní databáze (ve spolupráci s JČU – Jihočeská univerzita) – publikační činnost autorů oboru ošetřovatelství a nelékařských profesí. Naopak nedostatkem v této knihovně je podle vedoucí málo finančních prostředků jednak na akvizice a jednak na dokončení systému čárového kódu (výpůjčky, čtenáři).

Koncepci rozvoje lékařských knihoven znají a na jejím základě pravidelně vypracovávali projekty na příslušné období a čerpali z finanční dotace. V odpovědi mi sdělili: „Je škoda, že v rámci změn probíhajících ve zdravotnictví jsou knihovny a jejich služby mírně nedoceny.“ Druhý dílčí cíl (přechod na pracoviště hybridního typu) nebyl v této instituci naplněn, protože „tento cíl budou moci uskutečnit jen knihovny větší, vzhledem k finančním nárokům na techniku, software, servis a upgrady databází“. Na otázku plnění třetího dílčího cíle Koncepce zaměřeného na zkvalitnění zpracovávání fondů mi bylo odpovězeno takto: „Úzce jsme se specializovali na nelékařská povolání, všeobecné sestry a porodní asistentky jak při tvorbě fondu, myslím že z naší strany vůči jiným knihovnám v síti VISK jsme fond moc nedublovali. Rozšířili jsme elektronické služby online – katalog, žádanky o rešerše, výuka uživatelů apod.“ Co se týče pátého cíle (odborné vzdělávání knihovníků), tak v této knihovně se pravidelně účastnili školení pořádaných IPVZ (Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví) a dokonce sami některá organizovali. Podíleli se na přípravách čtvrtletních porad a jejich obsahovém pojetí pro Jihomoravský region ve spolupráci s LK FN U sv. Anny v Brně.

4.2.7.5 Národní lékařská knihovna (Praha)

viz kapitola 1.4

4.3 Zhodnocení průzkumu

Průzkum probíhal měsíc a na dotazník jsem dostala písemnou odpověď od 17 knihoven. Do 11 knihoven jsem telefonovala a znovu pokládala zkrácenou verzi otázek ústně, 11 knihoven jsem se pokusila zpracovat z jejich webových stránek, u dvou jsem použila kombinace telefonování a www stránek a v jednom případě jsem dostala pouze e-mailovou zprávu o specializaci a službách. Spolupráce knihoven byla tedy relativně dobrá, i když písemnou odpověď na dotazník jsem očekávala od více pracovišť. V několika případech mě překvapila opravdu velká vstřícnost vedoucích knihoven. Někteří mi sdělovali svůj vlastní pohled na současný stav lékařských knihoven a nabízeli mi svou pomoc.

5 Závěr

5.1 Vlastní zhodnocení stavu knihoven

Největší knihovní fond lze samozřejmě nalézt v Národní lékařské knihovně (viz příloha č. 2 – Seřazení knihoven dle velikosti fondu). Za jednotlivé kategorie mají největší knihovní fond Fakultní nemocnice. Ze statistických údajů jednotlivých knihoven vyplývá, že objemy knihovních fondů jsou ve většině případů relativně stabilní. Velice kladně lze vnímat výrazné pronikání elektronických zdrojů do lékařských knihoven, které se však ve statistických ukazatelích neodrážejí. Tento fakt lze pozorovat i ve zmenšujícím se počtu odebíraných periodik.

Otázka na rozpočty knihoven byla nejproblematictější. Buď mi tento údaj nechtěli poskytnout a nebo knihovna nepracovala s klasickým rozpočtem. Často jsem dostávala pouze údaj o finanční částce vynaložené na nákup knihovního fondu. Zde v některých případech vznikl rozpor s údajem, který je uveden ve statistické ročence, proto jsem ho raději neuváděla. Ze statistické ročenky vyplývá, že finance na nákupy fondů pro knihovny rezortních organizací jsou mírně klesající (viz tabulka 46), ale to může být způsobeno tím, že částky nemusí zahrnovat výdaje na nákup elektronických zdrojů. Také musíme vzít v úvahu kolísající počet knihoven – v roce 2003 jich bylo 44, následující rok se jejich množství nezměnilo, v roce 2005 jich bylo 45 a od roku 2006 je knihoven v rezortních organizacích 42. Největší částku získávají ostatní organizace a dále fakultní nemocnice. Nejvíce financí na nákup fondu má pak Národní lékařská knihovna (viz příloha č. 3 – Seřazení knihoven dle výdajů na knihovní fond).

	2003	2004	2005	2006	2007
Fakultní nemocnice	20 036 986	18 941 576	20 664 193	16 427 213	13 873 021
Nemocnice	1 423 699	1 454 052	1 344 723	1 002 397	1 030 358
Ostatní lůžková zařízení	9 407 260	8 101 454	6 947 825	7 800 294	8 054 896
Odborné lékařské ústavy	982 608	1 834 973	2 066 153	801 767	2 240 272
Hygienické stanice	997 676	5 407 343	5 827 242	3 971 188	4 006 846
Léčebné lázně	18 108	12 609	13 307	9 664	5 905
Ostatní zařízení	27 048 295	21 419 245	23 299 557	21 577 755	20 411 040
Celkem	59 914 632	57 171 252	60 163 000	51 590 278	49 622 338

Tabulka 46: Vývoj výdajů na knihovní fondy

Z průzkumu se zdá, že knihovny mají otevírací dobu dostačující. Tam kde tomu tak není, se zaměstnanci knihoven snaží svým uživatelům co nejvíce vyjít vstříc a služby jim poskytují i mimo oficiální otevírací dobu.

V současné době je základním stavebním kamenem knihoven jejich automatizovaný knihovnický systém, jelikož se od něj odvíjí možnosti rozvoje dalších typů služeb. Nejčastěji umožňuje uživatelům objednávání knih a prodlužování výpůjček z pohodlí jejich domova. Lékařské knihovny se však snaží prostřednictvím svých systémů zpřístupňovat i plné texty a kontextuální služby SFX. Většina knihoven – 31 má svůj fond zpracovaný v elektronickém katalogu (viz příloha č. 4 – Seznam knihoven a jejich automatizovaných knihovnických systémů), osm knihoven používá pouze lístkový katalog a od zbylých tří knihoven se mi odpovědi na tuto otázku nedostalo. Nejvíce využívaným knihovnickým systémem je KP-Win. Lékařské knihovny, které nemají žádný automatizovaný systém mohou využít MEDVIK, který alespoň prozatím Národní lékařská knihovna poskytuje zdarma, jelikož je držitelem generální licence pro bezplatné šíření uživatelských licencí a práv užívání systému v oblasti zdravotnictví v celé České republice.

Elektronické zdroje získávají spíše větší knihovny, které zároveň poskytují více druhů služeb, často zahrnující i elektronické dodávání dokumentů a některé specifické služby. Velice kladně bych hodnotila právě elektronické dodávání dokumentů, které poskytuje více knihoven, než jsem očekávala. Z dotazníku vyplývá, že takovouto službu poskytuje celkem 18 knihoven. Malé knihovny obvykle poskytují pouze základní služby, a to převážně prezenční a absenční výpůjční včetně meziknihovních služeb, tyto jsou případně doplněny reprografickými a referenčními službami. Z průzkumu vyplynulo, že nejméně poskytovanými v knihovnách rezortních organizací jsou služby překladatelsko-tlumočnické a dále mezinárodní meziknihovní výpůjční. Nejčastějšími specifickými službami jsou propagační a školení uživatelů. Lékařské knihovny, jejichž zřizovatelské organizace jsou zaměřené na výzkum či výuku, poskytují také služby, které se od tohoto faktu odvíjejí. Nejčastěji to bývá zpracovávání informací do RIOSu, bibliografie pracovníků, pomoc při zhotovování podkladů k přednáškám a případně také ediční činnost.

Fond v převážné většině knihoven není zabezpečen proti poškození využíváním speciálních prostředků k tomu určených. Ve větších knihovnách se s jistým druhem ochrany můžeme setkat, a to hlavně u některých druhů dokumentů. V malých knihovnách je zabezpečení proti poškození zbytečné a vzhledem k jejich rozpočtům i nákladné. Pravdou také je, že medicína jde ve svých poznatcích neustále kupředu a publikace uložené

v knihovnách rychle zastarávají. I přesto se v knihovnách snaží o fond pečovat dostupnými prostředky, které jim jejich pracoviště nabízí – větrání, topení, žaluzie.

Ochrana fondu proti krádežím je častější, i když ne v moderních formách, jakými jsou detekční brány nebo kamery. Častěji se setkáme s klasickými prostředky, jimiž jsou zámky a hlídání čtenářů ve studovnách.

Koncepci rozvoje lékařských knihoven ve většině knihoven znali a často ji méně či více využívali. Plnění jednotlivých cílů záviselo hlavně na velikosti a druhu knihovny. U druhého dílčího cíle, kterým by se měl zajistit přechod knihoven na pracoviště hybridního typu, se rozsah pojmu hybridní knihovna chápe jinak u větších knihoven, jakými jsou například knihovny lékařských fakult a jinak u menších druhů knihoven, jakými jsou ostatní lůžková zařízení. Třetí dílčí cíl se dařilo naplňovat a knihovny často při zpracovávání fondu spolupracují, méně však spolupracují při akvizici. Čtvrtý dílčí cíl byl stanoven na dva roky – 2006 a 2007, jeho úkolem bylo využívání integrovaných knihovních systémů, aby se mohlo dosáhnout virtuálního souborného katalogu lékařské literatury. Jak již bylo zmíněno výše, převážná většina knihoven zpracovává fond v automatizovaných knihovnických systémech. „Sbírky knihoven sítě VISZ jsou evidovány v těchto souborných katalozích – Souborný katalog zahraničních knih a časopisů NLK, Souborný katalog Univerzity Karlovy, CASLIN, CEZL a souborný katalog TINWEB“ [ŘÍMANOVÁ, 2003]. Pátý cíl se týkal školení, kterého se velké množství zaměstnanců knihoven rezortních organizací účastní. Z tohoto vyplývá, že vytvoření Koncepce bylo pro knihovny potřebné a velice prospěšné. Je zřejmé, že se lékařské knihovny nebrání inovacím, lze předpokládat, že při dostatku finančních prostředků bude jejich plynulý vývoj i nadále pokračovat a co se týče vyspělosti nebudou zaostávat za ostatními typy knihoven.

Jako své klady knihovny nejčastěji vyzdvihují přístup zaměstnanců a jejich práci, dále také u specificky zaměřených knihoven jejich jedinečný fond. Záporným hlediskem byl nejčastěji nedostatek místa, ale hlavně finančních prostředků.

Jedním z faktorů hodnocení knihoven mohou být i jejich webové stránky (viz příloha č. 5 – Bibliografický soupis webových prezentací knihoven). Tímto způsobem se prezentuje 25 knihoven rezortních organizací, což je dle mého názoru celkem vysoký počet. Na internetových stránkách těchto pracovišť jsou obvykle základní informace o knihovnách, jako je jejich otevírací doba, zaměření a hlavně poskytované služby. Velké

knihovny mají často prostřednictvím internetu zpřístupňované databáze a samozřejmě knihovní katalog. Díky webovým stránkám se lze také zapojit do služby Ptejte se knihovny, aktivně je však přihlášena pouze Národní lékařská knihovna.

5.2 Shrnutí

Lékařské knihovny jsou orientovány na potřeby a požadavky svých uživatelů, jimiž jsou nejčastěji zaměstnanci zřizovatelské organizace nebo její studenti, ale také samotné knihovny (kolektivní uživatelé). Tak jako v jiných oborech, i v medicíně je potřeba vzájemné spolupráce mezi knihovníky a odborníky. Důkazem toho, že spolupráce v rámci této disciplíny funguje, je i Česká společnost zdravotnické informatiky a vědeckých informací České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Lékařský knihovník se tak stává „nejen zprostředkovatelem informačních zdrojů, ale také členem pracovních týmů a styčným důstojníkem pro informování svých uživatelů o dostupných možnostech“ [ŘÍMANOVÁ, 2003].

Podle informací členů EAHILu jsou naše lékařské knihovny na evropské úrovni a problémy, se kterými se potýkáme v České republice, jsou stejné i v jiných zemích. Samozřejmě v této oblasti je co zlepšovat a cestou ke zlepšení může být i mimo jiné plnění Koncepte rozvoje lékařských knihoven. Jedním z nástrojů realizace jednotlivých cílů konceptu je i zabezpečení finančních prostředků, které kolísá podle výše objemu státního rozpočtu. S důsledkem tohoto kolísání (proměnlivá výše financí) se potýkají lékařské knihovny v současné době. Plnění Konceptu lékařských knihoven a Konceptu rozvoje knihoven v ČR průběžně pokračuje a dá se předpokládat, že v budoucnu budou zpracovány navazující koncepty pro období po roce 2010.

Ještě není možné, aby problém nastalý při lékařském výkonu řešil lékař návštěvou knihovny, kde by mu během chvíle našli potřebné informace. Ale lékařské knihovny jsou určitě schopné doktorům poskytnout dostatečné množství rychlých a relevantních informací, aby si je mohl před řešením nějakého složitějšího zákroku prostudovat. A to dokazuje význam těchto pracovišť a jejich poskytovaných služeb.

Při zpracování práce se objevilo několik problémů. Největší obtíže jsem očekávala při průzkumu a získávání odpovědí na dotazník, ale zde jsem se ve většině případů setkala

se vstřícností a ochotou. Také tak vysoký počet knihoven, které se mi touto cestou podařilo zpracovat, jsem nepředpokládala. Největší komplikace vznikly při popisu Koncepce rozvoje lékařských knihoven (2005-2010), kdy nebylo jednoduché zjistit její současný stav a způsob, jakým se daří dílčí cíle tohoto programu realizovat.

Seznam použité literatury

- BOUZKOVÁ, Helena. Zdravotnické knihovny v České republice. In *Knihovny současnosti 2004 : sborník z 12. konference, konané ve dnech 14. – 16. září 2004 v Seči u Chrudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2004, s. 97-101. ISBN 80-86249-30-1.
- BRATKOVÁ, Eva. *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2 : metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací* [online]. Verze 1.0. Praha : Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací, Asociace knihoven vysokých škol ČR, 2006-04-13 [cit. 2008-07-16]. 24 s. Dostupné z WWW: <<http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>>.
- Česká společnost zdravotnické informatiky a vědeckých informací. *Česká společnost zdravotnické informatiky a vědeckých informací* [online]. Praha : Česká společnost zdravotnické informatiky a vědeckých informací, c2003-2006, 23. 11. 2006 [cit. 2008-07-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.medinfo.cz>>.
- Česko. Ministerstvo kultury ČR. *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004-2010 = Concept of the development of libraries in the Czech Republic for 2004-2010*. Praha : Ministerstvo kultury České republiky, 2004. 50, 50 s. ISBN 80-86310-48-5.
- Česko. Ministerstvo kultury ČR. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Praha : Ministerstvo kultury ČR, c2006 [2008-07-16]. Evidence a adresář knihoven evidovaných Ministerstvem kultury. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=443>>.
- Česko. Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha : Ministerstvo zdravotnictví ČR, c1996-2006 [cit. 2007-01-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.mzcr.cz/>>.
- Česko. Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha : Ministerstvo zdravotnictví ČR, c2008 [cit. 2008-07-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.mzcr.cz/>>.
- Česko. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5683-5692. Dostupný také z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm >.
- Institut klinické a experimentální medicíny. *Institut klinické a experimentální medicíny* [online]. Praha : Institut klinické a experimentální medicíny, c2006 [cit. 2008-07-09]. Vědecká lékařská knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.ikem.cz/www?docid=1002752&hash=#>>.
- KRÍŽ, Filip aj. Rozvoj informačních služeb v prostředí MEDVIK. In *MEDSOFT 2008*. Vyd. 1. Praha : Agentura Action M, 2008, s. 75-79. ISBN 978-80-86742-22-9.

- *Lékařské knihovny v České republice = Medical libraries in the Czech Republic.* Praha : Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 1999. Přeruš. str. ISBN 80-85047-12-8.
- MUSIL, Jan. *Statistické ukazatele knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2003.* Praha : Národní lékařská knihovna, 2004. 24 s.
- MUSIL, Jan. *Statistické ukazatele knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2004.* Praha : Národní lékařská knihovna, 2005. 24 s.
- MUSIL, Jan. *Statistické ukazatele knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2005.* Praha : Národní lékařská knihovna, 2006. 24 s.
- MUSIL, Jan. *Statistické ukazatele knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2006.* Praha : Národní lékařská knihovna, 2007. 24 s.
- MUSIL, Jan. *Statistické ukazatele knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2007.* Praha : Národní lékařská knihovna, 2008. 24 s.
- Národní lékařská knihovna. *Národní lékařská knihovna* [online]. Praha : Národní lékařská knihovna, 1996 [cit. 2008-07-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.nlk.cz/nlkcz/>>.
- Nemocnice Na Homolce. Lékařská knihovna. *Lékařská knihovna* [online]. Praha: Lékařská knihovna, naposledy aktualizováno 09.07.2008 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <http://www.homolka.cz/cz/lekarska_knihovna/>.
- PESSROVÁ, Hana; LESENKOVÁ, Eva; BOUZKOVÁ, Helena aj. *Koncepce rozvoje sítě zdravotnických knihoven na léta 2005-2010* [online]. Praha : Ministerstvo zdravotnictví, 2004 [cit. 2006-01-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.mzcr.cz/index.php?kategorie=207>>.
- PESSROVÁ, Hana; Ministerstvo zdravotnictví České republiky. *Záměry rozvoje knihoven ve zdravotnictví. Lékařská knihovna : časopis pro odborné knihovny a informační střediska ve zdravotnictví* [online]. 1996, roč. 1, č. 6, [cit. 2008-07-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.nlk.cz/nlkcz/>>. ISSN 1211-3255.
- Psychiatrická léčebna Kosmonosy. *Psychiatrická léčebna Kosmonosy* [online]. Kosmonosy: Psychiatrická léčebna Kosmonosy, [200?] [cit. 2008-07-09]. Lékařská knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.plkosmonosy.cz/knihovna.html>>.
- Revmatologický ústav. *Revmatologický ústav* [online]. Praha : Revmatologický ústav, c2005 [cit. 2008-07-09]. Středisko informační a knihovnické služby. Dostupný z WWW: <<http://www.revma.cz/knihovna.htm>>.
- ŘÍMANOVÁ, Radka; MAIXNEROVÁ, Lenka. *Vliv moderních informačních technologií na proměny služeb lékařských knihoven.* In *INFOS 2003 : 32. Mezinárodní inforatické sympóziium* [online]. Stará Lesná : Spolok Slovenských knihovníkov, [2003][cit. 2008-07-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.aib.sk/infos/infos2003/37.htm>>.

- Statistické ukazatele VISZ : webové prezentace a software v LK. *Lékařská knihovna : časopis pro odborné knihovny a informační střediska ve zdravotnictví*. 2007, roč. 12, č. 4, s. 27-29. ISSN 1211-3255.
- Státní zdravotní ústav. *Státní zdravotní ústav* [online]. Praha : Státní zdravotní ústav, [2007][cit. 2008-07-10]. Knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.szu.cz/knihovna>>.
- ŠPÍRKOVÁ, Radka. Programy rozvoje zdravotnických knihoven. *Lékařská knihovna : časopis pro odborné knihovny a informační střediska ve zdravotnictví*. 2005, roč. 10, č. 1, s. 2. ISSN 1211-3255.
- Univerzita Karlova. 2. lékařská fakulta. Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK. *Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK* [online]. Praha : Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK, [2007] [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.lf2.cuni.cz/onas/uvod.htm>>.
- Univerzita Karlova. Lékařská fakulta. Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni. *Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni* [online]. Plzeň : Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, Naposledy aktualizováno 8.7.2008 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/index.asp>>.
- Univerzita Karlova. Lékařská fakulta v Hradci Králové. Lékařská knihovna LF a FN. *Lékařská knihovna LF a FN* [online]. Hradec Králové : Lékařská knihovna LF a FN, c2007 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.lfhk.cuni.cz/article.asp?nArticleID=1785&nLanguageID=1>>.
- Univerzita Palackého. Lékařská fakulta. Informační středisko Lékařské fakulty. *Informační středisko Lékařské fakulty* [online]. Olomouc : Informační středisko Lékařské fakulty UP, [1997] [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.upol.cz/fakulty/lf/struktura/pracoviste/knihovna-lekarske-fakulty/>>.
- Úrazová nemocnice v Brně. *Úrazová nemocnice v Brně* [online]. Brno : Úrazová nemocnice v Brně, c2006 [cit. 2008-07-09]. Knihovna : Středisko vědeckých informací ÚN. Dostupný z WWW: <<http://www.unbr.cz/article.asp?nArticleID=20&nDepartmentID=46&nLanguageID=1>>.
- Ústav hematologie a krevní transfúze. *Ústav hematologie a krevní transfúze* [online]. Praha : Ústav hematologie a krevní transfúze, [naposledy aktualizováno 20. 02. 2008] [cit. 2008-07-09]. Středisko vědeckých lékařských informací. Dostupný z WWW: <<http://www.uhkt.cz/kontakty/svli>>.
- Ústav pro péči o matku a dítě. *Ústav pro péči o matku a dítě = Institute for the care of mother and child* [online]. Praha : Ústav pro péči o matku a dítě, c2004 [cit. 2008-07-09]. Knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.upmd.cz/?lang=cz&category=1-5-102>>.

- VOJTKOVÁ, Ivana. 2007. *Knihovny ve zdravotnictví evidované u Ministerstva zdravotnictví ČR: Bibliografický soupis*. Praha : 2007. 12 s. Seminární práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

Přílohy

Příloha 1: Adresář knihoven a informačních středisek v resortních organizacích v roce 2008:

Fakultní nemocnice

Všeobecná fakultní nemocnice
Ústav vědeckých informací 1. LF UK, VFN
121 08 Praha 2, Kateřinská 32

Fakultní nemocnice Motol
Samostatné oddělení knihovny
150 06 Praha 5, V úvalu 84

Fakultní nemocnice Na Bulovce
Středisko vědeckých informací - knihovna
180 81 Praha 8, Budínova 2

Fakultní nemocnice
Lékařská knihovna
301 66 Plzeň, Lidická 1

Fakultní nemocnice Brno
Lékařská knihovna
625 00 Brno-Bohunice, Jihlavská 20

Fakultní nemocnice
Informační centrum LF UP a FN
775 03 Olomouc, Hněvotínská 3

Fakultní nemocnice Královské Vinohrady
Středisko vědeckých informací
100 34 Praha 10, Šrobárova 50

Fakultní nemocnice
Lékařská knihovna LF UK a FN
500 01 Hradec Králové, Dlouhá 92

Fakultní nemocnice U sv. Anny
Lékařská knihovna
656 91 Brno, Pekařská 53

Fakultní nemocnice s poliklinikou
Lékařská knihovna
708 52 Ostrava, tř. 17. listopadu 1790

Nemocnice

Nemocnice Na Homolce
Referát odborných informací - LK
150 30 Praha 5, Roentgenova 2

Ostatní lůžková zařízení

Revmatologický ústav
Středisko informační a knihovnické služby
128 50 Praha 2, Na Slupi 4

Institut klinické a experimentální medicíny
Vědecká lékařská knihovna
140 21 Praha 4 - Krč, Vídeňská 1958

Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie
Odborná knihovna
656 91 Brno, Pekařská 53

Úrazová nemocnice
Středisko vědeckých informací
667 50 Brno, Ponávka 6

Ústav hematologie a krevní transfuze
Středisko věd. lékařských informací
128 20 Praha 2, U nemocnice 1

Ústav pro péči o matku a dítě
Lékařská knihovna
147 10 Praha 4, Podolské nábřeží 157

Masarykův onkologický ústav
Odborná knihovna
656 53 Brno, Žlutý kopec 7

Odborné léčebné ústavy

Psychiatrické centrum
Informační středisko
181 03 Praha 8 - Bohnice, Ústavní 91

Psychiatrická léčebna
Odborná knihovna
181 02 Praha 8 - Bohnice, Ústavní 91

Psychiatrická léčebna
Lékařská knihovna
293 06 Kosmonosy, Lípy 15

Psychiatrická léčebna
Odborná knihovna
411 85 Horní Beřkovice

Psychiatrická léčebna
Lékařská knihovna
618 32 Brno-Černovice, Húskova 2

Psychiatrická léčebna
Lékařská knihovna
746 33 Opava, Olomoucká 88

Dětská psychiatrická léčebna
Knihovna
391 61 Opařany 221

Psychiatrická léčebna
Knihovna vědeckých lékařských informací
334 41 Dobřany, Ústavní 2

Psychiatrická léčebna
Lékařská knihovna
580 23 Havlíčkův Brod, Rozkošská 2322

Psychiatrická léčebna
Lékařská knihovna
785 17 Šternberk, Olomoucká 173

Psychiatrická léčebna
Ústavní knihovna
767 40 Kroměříž, Havlíčkova 1265/40

Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí
Lékařská knihovna
338 43 Mirošov, Janov

Rehabilitační ústav
Lékařská knihovna
257 62 Kladruby 30

Hygienická zařízení

Státní zdravotní ústav
Středisko vědeckých informací
100 42 Praha 10, Šrobárova 48

Krajská hygienická stanice
Odborná knihovna
303 22 Plzeň, Škrétova 15

Krajská hygienická stanice Středočeského kraje
Odborná knihovna
128 01 Praha 2, Dittrichova 17

Zdravotní ústav
Odborná knihovna
702 00 Ostrava, Partyzánské nám. 7

Lázeňské léčebny

Státní léčebné lázně
Knihovna
793 24 Karlova Studánka

Státní léčebné lázně
Knihovna
733 12 Karviná-Hranice, Darkov, s.p.

Ostatní zařízení MZ ČR

Endokrinologický ústav
Knihovna
116 94 Praha 1, Národní 8

Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví
Oddělení vědeckých informací
140 00 Praha 4, Budějovická 15

Státní ústav pro kontrolu léčiv
Středisko vědeckých informací
100 41 Praha 10, Šrobárova 48

Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
Specializovaná knihovna/VZI
603 00 Brno, Vinařská 6

Národní lékařská knihovna
121 32 Praha 2, Sokolská 54

Příloha 2: Seřazení knihoven dle velikosti knihovního fondu:

1. Národní lékařská knihovna.....	403 693
2. Všeobecná fakultní nemocnice (Praha).....	375 651
3. Fakultní nemocnice (Hradec Králové).....	338 756
4. Fakultní nemocnice (Olomouc).....	134 366
5. Fakultní nemocnice (Plzeň).....	106 614
6. Státní zdravotní ústav (Praha).....	88 934
7. Institut klinické a experimentální medicíny.....	35 580
8. Fakultní nemocnice s poliklinikou (Ostrava).....	32 959
9. Fakultní nemocnice Brno.....	24 299
10. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví.....	23 426
11. Fakultní nemocnice Motol.....	19 360
12. Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů.....	18 405
13. Fakultní nemocnice U sv. Anny.....	15 775
14. Fakultní nemocnice Na Bulovce.....	14 796
15. Nemocnice Na Homolce.....	11 848
16. Zdravotní ústav (Ostrava).....	11 243
17. Ústav pro péči o matku a dítě.....	11 122
18. Psychiatrická léčebna (Praha).....	10 361
19. Psychiatrická léčebna (Kroměříž).....	10 322
20. Masarykův onkologický ústav.....	9 780
21. Krajská hygienická stanice (Plzeň).....	9 523
22. Úrazová nemocnice.....	8 258
23. Psychiatrické centrum.....	7 702
24. Ústav hematologie a krevní transfuze.....	6 822
25. Psychiatrická léčebna (Opava).....	6 093
26. Psychiatrická léčebna (Dobřany).....	6 012
27. Psychiatrická léčebna (Havlíčkův Brod).....	5 744
28. Endokrinologický ústav.....	5 702
29. Psychiatrická léčebna (Kosmonosy).....	4 764
30. Psychiatrická léčebna (Horní Beřkovice).....	4 363
31. Krajská hygienická stanice Středočeského kraje.....	4 228
32. Psychiatrická léčebna (Brno).....	4 164
33. Rehabilitační ústav (Kladruby).....	3 740
34. Revmatologický ústav (Praha).....	3 737
35. Státní ústav pro kontrolu léčiv.....	3 040
36. Fakultní nemocnice Královské Vinohrady.....	3 005
37. Státní léčebné lázně (Karviná-Hranice, Darkov).....	2 069
38. Státní léčebné lázně (Karlova Studánka).....	1 505
39. Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí.....	1 316
40. Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie.....	1 091
41. Dětská psychiatrická léčebna.....	964
42. Psychiatrická léčebna (Šternberk).....	815

Příloha 3: Seřazení knihoven dle výdajů na knihovní fond:

1. Národní lékařská knihovna.....	17 298 000
2. Všeobecná fakultní nemocnice (Praha).....	4 949 814
3. Institut klinické a experimentální medicíny.....	3 363 844
4. Státní zdravotní ústav.....	3 357 569
5. Ústav hematologie a krevní transfuze.....	2 670 160
6. Fakultní nemocnice s poliklinikou (Ostrava).....	1 861 281
7. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví.....	1 242 192
8. Fakultní nemocnice (Hradec Králové).....	1 144 871
9. Fakultní nemocnice Motol.....	1 084 734
10. Státní ústav pro kontrolu léčiv.....	1 075 960
11. Fakultní nemocnice (Olomouc).....	1 044 739
12. Nemocnice Na Homolce.....	1 030 358
13. Fakultní nemocnice Brno.....	972 766
14. Fakultní nemocnice U sv. Anny.....	945 241
15. Masarykův onkologický ústav.....	943 823
16. Fakultní nemocnice Na Bulovce.....	937 442
17. Fakultní nemocnice (Plzeň).....	804 278
18. Psychiatrická léčebna (Praha).....	689 774
19. Ústav pro péči o matku a dítě.....	623 000
20. Endokrinologický ústav.....	611 533
21. Psychiatrické centrum.....	534 755
22. Zdravotní ústav (Ostrava).....	415 666
23. Psychiatrická léčebna (Dobřany).....	284 764
24. Revmatologický ústav.....	235 652
25. Úrazová nemocnice.....	204 000
26. Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů...183 355	
27. Krajská hygienická stanice Středočeského kraje.....	145 000
28. Rehabilitační ústav.....	141 613
29. Fakultní nemocnice Královské Vinohrady.....	127 828
30. Psychiatrická léčebna (Kosmonosy).....	127 380
31. Psychiatrická léčebna (Kroměříž).....	126 472
32. Krajská hygienická stanice (Plzeň).....	88 611
33. Psychiatrická léčebna (Šternberk).....	76 098
34. Psychiatrická léčebna (Havlíčkův Brod).....	74 236
35. Psychiatrická léčebna (Horní Beřkovice).....	64 000
36. Psychiatrická léčebna (Brno).....	55 886
37. Dětská psychiatrická léčebna.....	43 723
38. Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie.....	15 417
39. Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí.....	12 946
40. Psychiatrická léčebna (Opava).....	8 625
41. Státní léčebné lázně (Karlova Studánka).....	5 905
42. Státní léčebné lázně (Karviná-Hranice, Darkov).....	0

Příloha 4: Seznam knihoven a jejich automatizovaných knihovnických systémů:

Všeobecná fakultní nemocnice (Praha).....	Aleph
Fakultní nemocnice Motol.....	Aleph
Fakultní nemocnice Na Bulovce.....	KP-Win
Fakultní nemocnice (Plzeň).....	Aleph
Fakultní nemocnice Brno.....	KP-Win
Fakultní nemocnice (Olomouc).....	TINLIB
Fakultní nemocnice Královské Vinohrady.....	nemají
Fakultní nemocnice (Hradec Králové).....	Aleph
Fakultní nemocnice U sv. Anny.....	KP-Win
Fakultní nemocnice s poliklinikou (Ostrava).....	CLAVIUS
Nemocnice Na Homolce.....	KP-Win
Revmatologický ústav.....	Rapid Library
Institut klinické a experimentální medicíny.....	MEDVIK
Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie.....	KP-Win
Úrazová nemocnice.....	KP-Sys
Ústav hematologie a krevní transfuze.....	MEDVIK
Ústav pro péči o matku a dítě.....	nemají
Masarykův onkologický ústav.....	KP-Win
Psychiatrické centrum.....	OBD
Psychiatrická léčebna (Praha).....	KP-Win
Psychiatrická léčebna (Kosmonosy).....	KP-Win
Psychiatrická léčebna (Horní Beřkovice).....	nemají
Psychiatrická léčebna (Brno).....	KP-Win
Psychiatrická léčebna (Opava).....	nemají
Psychiatrická léčebna (Dobřany).....	Biblios
Psychiatrická léčebna (Havlíčkův Brod).....	nemají
Psychiatrická léčebna (Šternberk).....	mají, ale neuvedli název
Psychiatrická léčebna (Kroměříž).....	ISIS-Maks
Dětská psychiatrická léčebna.....	nezjištěno
Léčebna tuberkulózy a respiračních nemocí.....	KP-Win
Rehabilitační ústav.....	nemají
Státní zdravotní ústav (Praha).....	KP-Win
Krajská hygienická stanice (Plzeň).....	nemají
Krajská hygienická stanice Středočeského kraje.....	nemají
Zdravotní ústav (Ostrava).....	Rapid Library
Státní léčebné lázně (Karlova Studánka).....	nezjištěno
Státní léčebné lázně (Karviná-Hranice, Darkov).....	nezjištěno
Endokrinologický ústav.....	KP-Sys
Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví.....	Rapid Library
Státní ústav pro kontrolu léčiv.....	MEDVIK
Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů.....	MEDVIK
Národní lékařská knihovna.....	MEDVIK

Příloha 5: Bibliografický soupis webových prezentací knihoven:

1. Endokrinologický ústav. *Endokrinologický ústav* [online]. Praha : Endokrinologický ústav, c2006 [cit. 2008-07-10]. Knihovna ústavu. Dostupný z WWW: <<http://web2.endo.cz/cz/index.php/edukace/pregradualni/>>.
2. Fakultní nemocnice Brno. Lékařská knihovna. *Lékařská knihovna* [online]. Brno : Lékařská knihovna, c2003 [cit. 2008-07-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.fnbrno.cz/article.asp?nArticleID=122&nDepartmentID=156&nLanguageID=1>>.
3. Fakultní nemocnice Na Bulovce. Knihovna Fakultní nemocnice Na Bulovce. *Knihovna Fakultní nemocnice Na Bulovce* [online]. Praha : Knihovna Fakultní nemocnice Na Bulovce, naposledy aktualizováno 27.06.2008 [cit. 2008-07-09]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.fnb.cz/>>.
4. Fakultní nemocnice s poliklinikou. Lékařská knihovna. *Lékařská knihovna* [online]. Ostrava : Lékařská knihovna, 2007 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.fnsपो.cz/>>.
5. Fakultní nemocnice U sv. Anny. Lékařská knihovna Fakultní nemocnice U sv. Anny v Brně. *Lékařská knihovna Fakultní nemocnice U sv. Anny v Brně* [online]. Brno : Lékařská knihovna Fakultní nemocnice U sv. Anny v Brně, c2006-2007, 20.12.2006 [cit. 2008-07-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.fnusa.cz/knihovna/tiki-index.php>>.
6. Institut klinické a experimentální medicíny. *Institut klinické a experimentální medicíny* [online]. Praha : Institut klinické a experimentální medicíny, c2006 [cit. 2008-07-09]. Vědecká lékařská knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.ikem.cz/www?docid=1002752&hash=#>>.
7. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. *Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví* [online]. Praha : Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, c2005 [cit. 2008-07-10]. Vědecká knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna.ipvz.cz/vypis.asp?item=9>>.
8. Masarykův onkologický ústav. *Masarykův onkologický ústav = Masaryk Memorial Cancor Institute* [online]. Brno : Masarykův onkologický ústav, c2002 [cit. 2008-07-09]. Odborná knihovna. Dostupný z WWW: <http://www.mou.cz/mou/section_show.jsp?s=903|916|1026>.
9. Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. *Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů* [online]. Brno : Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, [2004]. [cit. 2008-07-10]. Specializovaná knihovna NCO NZO Brno. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nconzo.cz/>>.
10. Národní lékařská knihovna. *Národní lékařská knihovna* [online]. Praha : Národní lékařská knihovna, 1996 [cit. 2008-07-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.nlk.cz/nlkcz/>>.

11. Nemocnice Na Homolce. Lékařská knihovna. *Lékařská knihovna* [online]. Praha: Lékařská knihovna, naposledy aktualizováno 09.07.2008 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <http://www.homolka.cz/cz/lekarska_knihovna/>.
12. Psychiatrická léčebna Kosmonosy. *Psychiatrická léčebna Kosmonosy* [online]. Kosmonosy: Psychiatrická léčebna Kosmonosy, [200?] [cit. 2008-07-09]. Lékařská knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.plkosmonosy.cz/knihovna.html>>.
13. Psychiatrické centrum Praha. *Psychiatrické centrum Praha : Centrum neuropsychologických studií* [online]. Praha : Psychiatrické centrum Praha, naposledy aktualizováno 1. 4. 2008 [cit. 2008-07-09]. Informační středisko. Dostupný z WWW: <<http://www.pcp.lf3.cuni.cz/pcpout/is/is.htm>>.
14. Revmatologický ústav. *Revmatologický ústav* [online]. Praha : Revmatologický ústav, c2005 [cit. 2008-07-09]. Středisko informační a knihovnické služby. Dostupný z WWW: <<http://www.revma.cz/knihovna.htm>>.
15. Státní zdravotní ústav. *Státní zdravotní ústav* [online]. Praha : Státní zdravotní ústav, [2007][cit. 2008-07-10]. Knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.szu.cz/knihovna>>.
16. Státní ústav pro kontrolu léčiv. *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. Praha : Státní ústav pro kontrolu léčiv, c2007 [cit. 2008-07-10]. Knihovna SÚKL. Dostupný z WWW: <<http://www.sukl.cz/knihovna-sukl-1#article>>.
17. Univerzita Karlova. 1. lékařská fakulta. Ústav vědeckých informací. *Ústav vědeckých informací* [online]. Praha : Ústav vědeckých informací, c1999 [cit. 2008-07-09]. Dostupný z WWW: <<http://uvi.lf1.cuni.cz/>>.
18. Univerzita Karlova. 2. lékařská fakulta. Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK. *Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK* [online]. Praha : Ústav vědeckých informací 2. lékařské fakulty UK, [2007] [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.lf2.cuni.cz/onas/uvod.htm>>.
19. Univerzita Karlova. Lékařská fakulta. Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni. *Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni* [online]. Plzeň : Středisko vědeckých informací Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, Naposledy aktualizováno 8.7.2008 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/index.asp>>.
20. Univerzita Karlova. Lékařská fakulta v Hradci Králové. Lékařská knihovna LF a FN. *Lékařská knihovna LF a FN* [online]. Hradec Králové : Lékařská knihovna LF a FN, c2007 [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.lfhk.cuni.cz/article.asp?nArticleID=1785&nLanguageID=1>>.
21. Univerzita Palackého. Lékařská fakulta. Informační středisko Lékařské fakulty. *Informační středisko Lékařské fakulty* [online]. Olomouc : Informační středisko Lékařské fakulty UP, [1997] [cit. 2008-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.upol.cz/fakulty/lf/struktura/pracoviste/knihovna-lekarske-fakulty/>>.

22. Úrazová nemocnice v Brně. *Úrazová nemocnice v Brně* [online]. Brno : Úrazová nemocnice v Brně, c2006 [cit. 2008-07-09]. Knihovna : Středisko vědeckých informací ÚN. Dostupný z WWW: <<http://www.unbr.cz/article.asp?nArticleID=20&nDepartmentID=46&nLanguageID=1>>.
23. Ústav hematologie a krevní transfúze. *Ústav hematologie a krevní transfúze* [online]. Praha : Ústav hematologie a krevní transfúze, [naposledy aktualizováno 20. 02. 2008] [cit. 2008-07-09]. Středisko vědeckých lékařských informací. Dostupný z WWW: <<http://www.uhkt.cz/kontakty/svli>>.
24. Ústav pro péči o matku a dítě. *Ústav pro péči o matku a dítě = Institute for the care of mother and child* [online]. Praha : Ústav pro péči o matku a dítě, c2004 [cit. 2008-07-09]. Knihovna. Dostupný z WWW: <<http://www.upmd.cz/?lang=cz&category=1-5-102>>.
25. Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě. *Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě* [online]. Ostrava : Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě, c2008 [cit. 2008-07-10]. Odborná knihovna Zdravotního ústavu. Dostupný z WWW: <<http://www.zuova.cz/strukturazu/orovip01.php>>.

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

V Praze, 31.7.2008

Ivana Vojtková

Jméno	Katedra/Pracoviště	Datum	Podpis